

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Удосконалення аналітичного забезпечення
фінансово-економічної безпеки підприємства

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 073 «Менеджмент»
ОПП «Управління фінансово-економічною безпекою»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Ілля ХІМІЧ

Науковий керівник,
к.е.н., доцентка

Ольга ЧЕРНЕЦЬКА

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2024

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Управління фінансово-економічною безпекою»**Спеціальність:** 073 «Менеджмент»**Рівень вищої освіти:** другий (магістр)**ЗАТВЕРДЖУЮ****Зав. кафедри _____ Ігор ПРИХОДЬКО**

« _____ » _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ**Хіміч Іллі Васильовичу**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства**Науковий керівник:** Чернецька Ольга Віталіївна, к.е.н., доцентка

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від 20 листопада 2023 року № 3508

2. Термін подання здобувачем роботи: 09 лютого 2024 р.**3. Вихідні дані до роботи:** нормативні документи для регулювання аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, фахові статті з питань аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, інтернет-джерела, звітність ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» м.Київ**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)**Вступ. Теоретичні засади аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Практичні аспекти аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Напрямки удосконалення аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Висновки і пропозиції.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)**Значення інформаційних джерел для фінансово-економічної безпеки підприємства. Місце аналітичного забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки. Принципи якісного та ефективного аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Динаміка структури майна ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Динаміка питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Динаміка структури оборотних активів ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Показники Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Аналітичне вирівнювання суми чистого прибутку від діяльності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Складові фінансово - економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Радар фінансово - економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Динаміка показників платоспроможності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Динаміка показників ділової активності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Передумови інформаційного моделювання в аналітичному забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства. SWOT – матриця аналітичного забезпечення системи

економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Діагностика фінансової стійкості ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за економетричною моделлю Спрінгейта. Пропонований алгоритм аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні засади аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Березень - квітень - травень 2023р.	
2.	Аналіз показників ефективності діяльності досліджуваного підприємства	Травень - червень 2023р.	
3.	Практичні аспекти аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Липень - серпень 2023р.	
4.	Напрямки удосконалення аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	Вересень - жовтень 2023р.	
5.	Вступ	Листопад 2023	
6.	Висновки і пропозиції	Листопад 2023р.	
7.	Оформлення роботи	Грудень 2023р.	

Здобувач _____
(підпис)

Ілля ХІМІЧ
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Ольга ЧЕРНЕЦЬКА
(прізвище та ініціали)

Зміст

РЕФЕРАТ	4
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Сутність та місце аналітичного забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки підприємства	10
1.2. Передумови ефективного аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	14
1.3. Нормативне регулювання аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	17
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	23
2.1. Аналіз показників ефективності діяльності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»	23
2.2. Аналіз складових фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»	29
2.3. Аналіз чинників формування фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»	39
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	45
3.1. Інструментально-описове моделювання як аналітичний інструментарій системи фінансово-економічної безпеки	45
3.2. Діагностика фінансової стійкості засобами економетричного моделювання	48
3.3. Алгоритм аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві	51
Висновки до розділу 3	53
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства»

Кваліфікаційна робота містить: 68 с., 11 рис., 6 табл., 55 літературних джерела.

Об'єктом кваліфікаційного дослідження є процес формування аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Предметом кваліфікаційного дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методичних і практичних аспектів аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз теоретичних, організаційно-методичних і практичних аспектів аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства та розробка рекомендацій з його удосконалення.

Методи дослідження – монографічний метод, методи синтезу і аналізу, формалізації, опису, систематизації і узагальнення, методи фінансового аналізу, порівняння, аналітичного вирівнювання, графічний та табличний методи, інформаційне та економетричне моделювання, логічний та системно-цільовий підхід.

Досліджено сутність та місце аналітичного забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки підприємства; виокремлено передумови ефективного аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства; розкрито нормативне регулювання аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Проаналізовано показники ефективності діяльності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»; проаналізовано складові фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»; проаналізовано чинники формування фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ». Досліджено інструментально-описове моделювання як аналітичний інструментарій системи фінансово-економічної безпеки; запропоновано діагностику фінансової стійкості засобами економетричного моделювання; розроблено алгоритм аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві.

Результати впроваджені в діяльність ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» м.Київ.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ПІДПРИЄМСТВО, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Topic: "Improvement of analytical support financial and economic security of the enterprise"

The qualification work contains: 68 pages, 11 figures, 6 tables, 55 literary sources.

The object of the qualification study is the process of forming analytical support for the financial and economic security of the enterprise.

The subject of the qualification study is a set of theoretical, organizational-methodical and practical aspects of analytical support for the financial and economic security of the enterprise.

The purpose of the qualification work is to analyze the theoretical, organizational, methodological and practical aspects of analytical support for the financial and economic security of the enterprise and to develop recommendations for its improvement.

Research methods - monographic method, methods of synthesis and analysis, formalization, description, systematization and generalization, methods of financial analysis, comparison, analytical alignment, graphic and tabular methods, informational and econometric modeling, logical and system-target approach.

The essence and place of analytical support in the system of financial and economic security of the enterprise are studied; the prerequisites of effective analytical support of the financial and economic security of the enterprise are highlighted; regulatory regulation of analytical support of financial and economic security of the enterprise is revealed. Analyzed performance indicators of "PRO TECHNOLOGY" LLC; the components of financial and economic security of LLC "PRO TECHNOLOGY" were analyzed; the factors of formation of financial and economic security of LLC "PRO TECHNOLOGY" were analyzed. Instrumental-descriptive modeling as an analytical toolkit of the financial and economic security system was studied; diagnosis of financial stability by means of econometric modeling is proposed; an algorithm for analytical provision of financial and economic security at the enterprise was developed.

The results are implemented in the activities of LLC "PRO TECHNOLOGY" in Kyiv.

KEYWORDS

FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY, ANALYTICAL SUPPORT, ENTERPRISE, IMPROVEMENT

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах ведення бізнесу від менеджерів очікується прийняття управлінських рішень щодо усунення ризиків та загроз, підтримання рівня платоспроможності, підвищення фінансового потенціалу для конкурентоздатної діяльності. Актуальним є пошук ефективного інструментарію прийняття управлінських рішень. В умовах значного обсягу інформації доцільним є організація аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Питання, пов'язані з аналітичним забезпеченням фінансово-економічної безпеки підприємства, викликають інтерес у фахівців Бірченко Н., Руденко С., Ряснянської А., Губарик О., Юрченко А., Єршової Н.Ю., Ткаченко М.О., Гаркуші В. О., Мірошник О. Ю., Новак-Каляєвої Л.М., Жук Н., Кононової І.В., Кравченко М.В., Кравченко Л.А., Краєвського В. М., Титенко Л. В., Паянок Т. М., Богдан С. В., Гмирі В. П., Нехай В. А., Нехай В. В., Поліщук О.М., Мельник В.В., Сугак Т., Яремко І. Фахівці досліджують теоретичні та практичні аспекти аналітичного забезпечення та пропонують напрямки оптимізації системи управління фінансово-економічної безпеки вітчизняних підприємств. Проте дослідження індикаторів оцінювання та напрямків покращення фінансової стійкості є актуальними і на міжнародному рівні, тому вчені презентують свої дослідження англійською мовою в міжнародних виданнях. Зокрема, фахівці Варналій З. та Мехед А. аналізували аспекти фінансової безпеки суб'єктів господарювання в умовах цифрової економіки, вчені Зачосова Н., Куценко Д. та Коваль О. формували стратегію та окреслювали механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємств в умовах війни. Отже, увага вчених до аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства підтверджує актуальність теми кваліфікаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз теоретичних, організаційно-методичних і практичних аспектів

аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства та розробка рекомендацій з його удосконалення.

Для досягнення мети у кваліфікаційній роботі вирішено наступні завдання:

- дослідити сутність та місце аналітичного забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки підприємства;
- виокремити передумови ефективного аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- розкрити нормативне регулювання аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства;
- проаналізувати показники ефективності діяльності ТОВ «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ»;
- проаналізувати складові фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ»
- проаналізувати чинники формування фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ»;
- дослідити інструментально-описове моделювання як аналітичний інструментарій системи фінансово-економічної безпеки;
- запропонувати діагностику фінансової стійкості засобами економетричного моделювання;
- розробити алгоритм аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві.

Об'єктом кваліфікаційного дослідження є процес формування аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Предметом кваліфікаційного дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методичних і практичних аспектів аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Методи дослідження. Огляд літератури для виконання кваліфікаційного дослідження здійснювався в рамках монографічного методу. Дослідження думок вчених щодо теоретичних засад аналітичного

забезпечення системи фінансово-економічної безпеки підприємства супроводжувалось використанням прийомів синтезу і аналізу, формалізації, опису, систематизації і узагальнення. Практичні аспекти було розкрито за допомогою фінансового аналізу, порівняння, аналітичного вирівнювання, графічного та табличного методів. Завдяки інформаційному та економетричному моделюванню, що базуються на логічному та системно-цільовому підході, було запропоновано напрямки удосконалення аналітичного забезпечення системи фінансово-економічної безпеки підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних, організаційно-методичних і практичних аспектів аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства, спрямованих на розробку напрямків його удосконалення. Основні результати кваліфікаційного дослідження викладено наступним чином:

удосконалено:

- методичний підхід до діагностики фінансової стійкості підприємства засобами економетричного моделювання, що передбачає розрахунок інтегрального показника за допомогою математичних формул, визначення цільової функції за моделлю Спрінгейта та порівняння з нормативними індикаторами;

- організаційні аспекти аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві шляхом впровадження пропонованого алгоритму дій фахівців на основі якісного інформаційного ресурсу, використання оприлюднених статистичних даних, залучення експертів до оцінки ризику загроз та потенційних наслідків, що дасть можливість оптимізувати управлінські рішення на основі результатів аналізу;

дістало подальшого розвитку:

- аналітичне забезпечення оцінювання критеріїв фінансово-економічної безпеки засобами інформаційного моделювання в частині інструментально-описової матриці SWOT – аналізу, що дасть можливість змоделювати декілька управлінських рішень оптимізувати фінансову стійкість

підприємства на основі сильних сторін підприємства та можливостей зовнішнього бізнес-середовища.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення, висновки та пропозиції було представлено для обговорення на VII Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 11-12 травня 2023 р.), I Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 26-27 жовтня 2023 р.).

Публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи представлено в 3 наукових працях: 1 наукова стаття у співавторстві у фаховому спеціалізованому виданні та 2 тези доповідей у збірнику матеріалів науково-практичних конференцій.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 55 найменувань. Загальний обсяг роботи складає 68 сторінок комп'ютерного тексту, робота містить 6 таблиць та 11 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та місце аналітичного забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки підприємства

Фінансово-економічна безпека діяльності суб'єктів підприємництва формується під впливом чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. Підтримуємо думку вчених Єршової Н.Ю., Ткаченко М.О., Гаркуші В. О., Мірошник О. Ю. та Новак-Каляєвої Л.М., що «сучасні умови ведення господарської діяльності відрізняються загостренням конкурентної боротьби, а також зростанням невизначеностей і високою динамікою трансформації зовнішнього середовища, в якому функціонують економічні суб'єкти» [8]. Врахування позитивного впливу цих чинників та запобігання наслідкам негативного впливу належить до кола інтересів власників підприємства, завдань менеджерів підприємства, а також є важливим для працівників та контрагентів суб'єкта підприємництва.

В системі сучасного менеджменту підприємства інформаційний контент відіграє важливе значення, оскільки від якості вхідної інформації залежить ефективність вихідного продукту – обґрунтовані і оптимальні управлінські рішення. Фахівчині Головай Н.М. та Сисоєва І.М. зазначають, що «належне функціонування системи управління є наслідком оптимальної організації її інформаційного забезпечення» [4]. Погоджуємось з цією думкою, оскільки якісне інформаційне забезпечення є основою для ефективного процесу прийняття управлінських рішень в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

Фахівчиня Омецінська І. акцентує, що основою оптимальних управлінських рішень є «інформаційний ресурс, який включає облікову

інформацію, що генерується в системах фінансового та управлінського обліку, та знання, здобуті на основі такої інформації» [24]. На цій тезі також наголошують фахівчині Головай Н. та Сисоєва І., зокрема, «отримання необхідної економічної інформації, що дасть змогу максимально реалізувати функції управління, повинна забезпечувати сучасна система бухгалтерського обліку» [4]. Погоджуємось з твердженням вчених Королюк Т. та Співак С., що «облікова інформація є незамінною в управлінні діяльністю будь-якого господарюючого суб'єкта, вона надає кількісну інформацію про діяльність суб'єктів господарювання» [16]. Підтримуємо думку фахівчині Подолянчук О., що «облікова інформація утворюється в системі обліку підприємства і віддзеркалює фактичні господарські процеси, що вже здійснилися, а також фактичний стан залишків за об'єктами обліку» [28].

Значення інформаційних джерел для фінансово-економічної безпеки підприємства узагальнено на рис. 1.1.

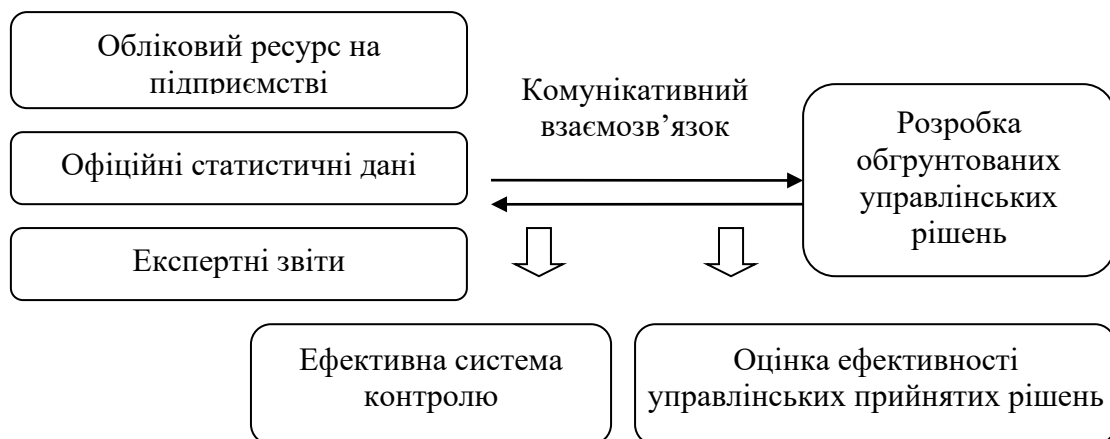

Рис. 1.1. Значення інформаційних джерел для фінансово-економічної безпеки підприємства

Важливим є застосування аналітичного інструментарію як засобу комунікації між інформаційним ресурсом (облікові дані підприємства, офіційні статистичні дані, експертні звіти) та розробкою обґрунтованих управлінських рішень. Аналітика даних є засобом не лише оптимізації

системи управління, але й оцінки ефективності управлінських прийнятих рішень та побудови ефективної системи контролю в процесі формування фінансової стійкості підприємства.

На думку Королюк Т. та Співак С., для менеджерів «важливо мати доступ до надійної бухгалтерської інформації для правильного й точного прийняття рішень, максимізації прибутку та оптимального використання обмежених ресурсів» [16]. Фахівчиня Подолянчук О. стверджує, що «облік є найважливішою функцією та складовою системи управління, оскільки забезпечує не лише фіксацію фактів господарського життя і діяльності підприємства, але й забезпечує користувачів інформацією» [28]. Фахівці наголошують, що «бухгалтерський облік в умовах суцільної інформаційної глобалізації виступає важливим джерелом продукування інформації для прийняття управлінських рішень» [24].

Фахівці Королюк Т. та Співак С. відзначають, що «існує тісний взаємозв'язок між обліком і контролінгом, оскільки інформаційна система бухгалтерського обліку великою мірою впливає та покращує прийняття стратегічних рішень господарюючим суб'єктом» [16]. Фахівці Єршова Н.Ю., Ткаченко М.О., Гаркуша В. О., Мірошник О. Ю. та Новак-Каляєва Л.М. наголошують, що «все ширше визнається необхідність свідомого управління змінами на основі науково-обґрунтованої процедури їхнього передбачення, регулювання, пристосування до цілей організації, до зовнішніх умов» [8]. Отже, для комунікації менеджерів потрібен ефективний інструментарій для оцінки ризиків та загроз фінансово-економічній безпеці підприємства. Підтримуємо думку Подолянчук О., що «дані обліку дають можливість здійснювати аналіз не лише минулих подій, але й планувати і прогнозувати показники на перспективу» [11].

Вчені Поліщук О.М. та Мельник В.В. наголошують, що «всі потенційні ризики доцільніше і вигідніше завчасно виявити, попередити або уникнути, ніж потім за допомогою управлінського впливу мінімізувати його наслідки» [28]. Фахівчиня Кононова І.В. акцентує, що «аналіз та оцінювання

економічної безпеки підприємства виступають одними із найважливіших елементів управління» [15]. Вчений Жук Н. наголошує, що «аналіз фінансової безпеки підприємства є необхідною умовою для нормального функціонування та необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств» [9].

Місце аналітичного забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки візуалізовано на рис. 1.2.

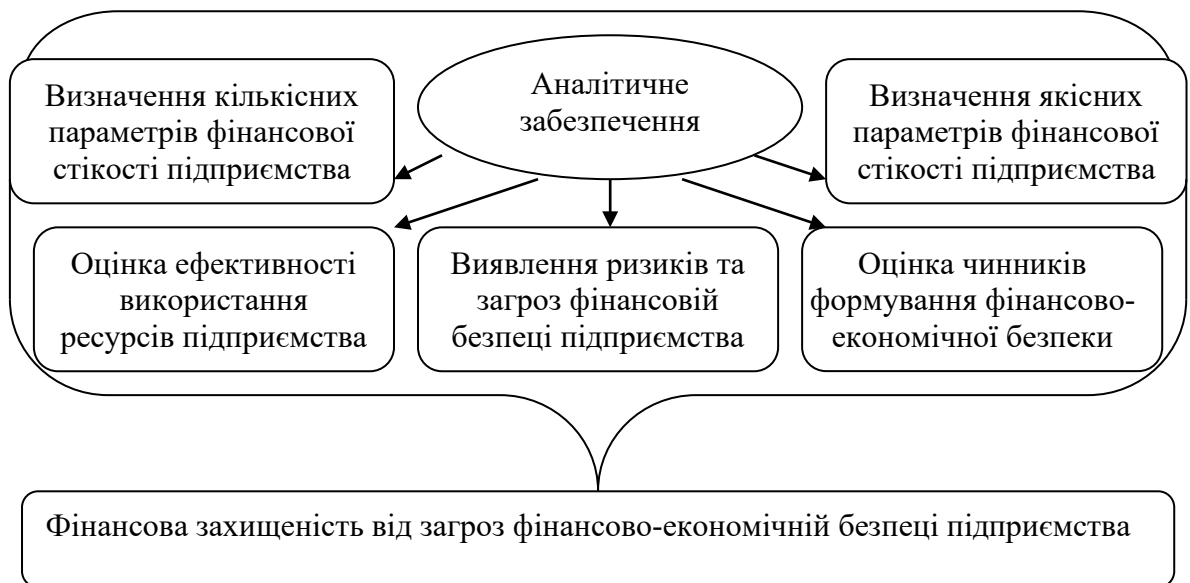

Рис. 1.2. Місце аналітичного забезпечення в системі фінансово-економічної безпеки

Джерело: складено автором

Аналітичний інструментарій забезпечує реалізацію важливих складових системи управління, зокрема, визначення кількісних та якісних параметрів фінансової стійкості підприємства, оцінку ефективності використання ресурсів підприємства, оцінку чинників формування фінансово-економічної безпеки, що дозволить розробити певну послідовність дій для фінансової захищеності підприємства від загроз його фінансово-економічній безпеці.

Таким чином, фінансово-економічна безпека діяльності суб'єктів підприємництва формується під впливом чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. Врахування позитивного впливу цих чинників та запобігання наслідкам негативного впливу належить до кола інтересів власників підприємства, завдань менеджерів підприємства, а також є важливим для працівників та контрагентів суб'єкта підприємництва. В системі сучасного менеджменту підприємства інформаційний контент відіграє важливе значення, оскільки від якості вхідної інформації залежить ефективність вихідного продукту – обґрунтовані і оптимальні управлінські рішення. Якісне інформаційне забезпечення є основою для ефективного процесу прийняття управлінських рішень в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства. Важливим є застосування аналітичного інструментарію як засобу комунікації між інформаційним ресурсом (облікові дані підприємства, офіційні статистичні дані, експертні звіти) та розробкою обґрунтованих управлінських рішень.

1.2. Передумови ефективного аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Діагностика фінансово-економічної безпеки підприємства здійснюється за допомогою аналітичного інструментарію, застосування якого передбачає розробку методичних прийомів діагностики та їх адаптацію до умов діяльності підприємства, виявлення ризиків і загроз фінансовій безпеці підприємства та оцінка їх впливу, порівняння розрахованих показників фінансової стійкості підприємства з нормативними, оцінку інтегрального показника рівня фінансово-економічної безпеки підприємства за оптимальною методикою з врахуванням критично-допустимих значень.

На думку фахівчині Конової І.В., метою аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є «отримання достовірних

даних щодо результатів діяльності та загроз його економічній безпеці, на основі яких стане можливим формування бази для вироблення управлінських ініціатив попереджувального характеру» [15]. Фахівці Поліщук О.М. та Мельник В.В. наголошують, що аналітик з питань економічної безпеки, «координуючи інформацію з зовнішніх та внутрішніх джерел, співставляючи історичну, оперативну та прогнозу інформацію, може формувати найбільш імовірний сценарій розвитку подій з високим ступенем достовірності, калькуляція дасть інформаційну підтримку для прийняття управлінських рішень» [30].

Фахівчині Губарик О.М. та Юрченко А.Ю. акцентують, що «аналіз та оцінка фінансового стану підприємства допомагає сформувати комплекс заходів, що допоможуть покращити фінансове становище підприємства та підвищити ефективність його роботи» [6]. Підтримуємо думку фахівців Краєвського В. М., Титенко Л. В., Паянок Т. М., Богдан С. В. та Гмирі В. П., що «аналіз охоплює всі види фінансової та нефінансової інформації, необхідні для оцінки фінансового та майнового стану підприємства» [18]. Вчений Жук Н. наголошує, що «для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства можна використати інструменти фінансового аналізу, що застосовуються при комплексному оцінюванні фінансового стану з використанням системи показників» [9].

Фахівчиня Кононова І.В. акцентує увагу на тому, що «імплементация результатів стратегічного оцінювання результатів функціонування підприємства з метою недопущення різного роду криз на підприємстві тісно пов'язана із систематичним виконанням оперативного оцінювання загроз економічній безпеці» [15]. Фахівчиня Жук Н. наголошує, що «аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємства здійснюється методом експрес-аналізу фінансового стану з використанням системи показників-коефіцієнтів» [9]. Підтримуємо думку фахівчинь Губарик О.М. та Юрченко А. Ю., що «в процесі здійснення діагностики підприємства використовують різноманітні методи, прийоми та моделі, застосування яких визначається

конкретним випадком та залежить від того на що саме направлено діагностику» [10]. На думку вчених, «оцінювання рівня зовнішньої фінансової безпеки здійснюється за доміантними напрямками формування стратегії на основі формування інтегрального показника, побудованого шляхом експертного аналізу» [9].

Принципи якісного та ефективного аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства узагальнено на рис. 1.3.

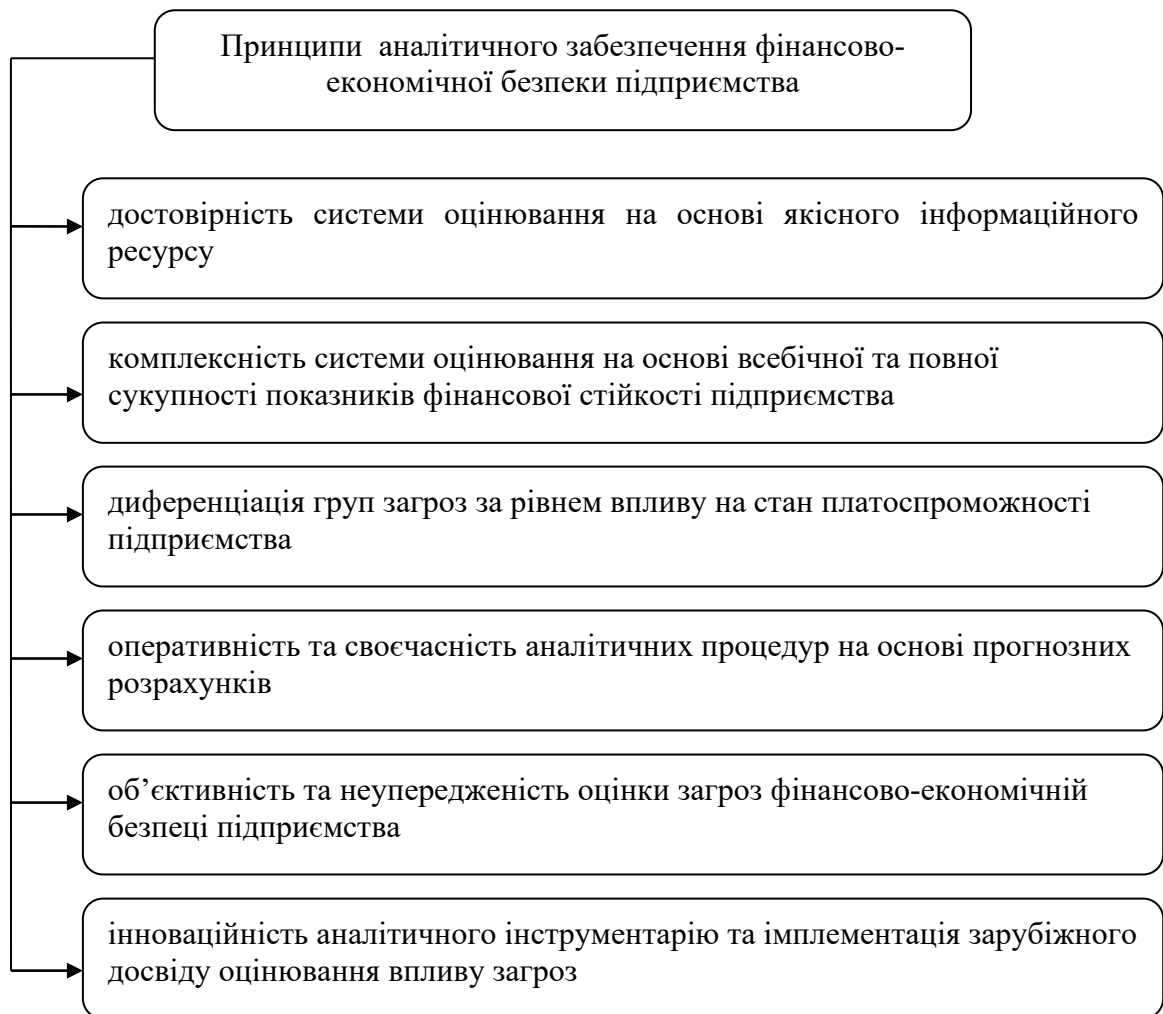

Рис. 1.3. Принципи якісного та ефективного аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Джерело: побудовано автором за [15]

Таким чином, діагностика фінансово-економічної безпеки підприємства здійснюється за допомогою аналітичного інструментарію, застосування якого передбачає розробку методичних прийомів діагностики та їх адаптацію до умов діяльності підприємства, виявлення ризиків і загроз фінансовій безпеці підприємства та оцінка їх впливу, порівняння розрахованих показників фінансової стійкості підприємства з нормативними, оцінку інтегрального показника рівня фінансово-економічної безпеки підприємства за оптимальною методикою з врахуванням критично-допустимих значень. Якісне та ефективне аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає реалізацію принципів достовірності, оперативності та своєчасності, об'єктивності та неупередженості, диференціації загроз та інноваційності, що підвищує вимоги до інформаційного ресурсу та алгоритму дій аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки.

1.3. Нормативне регулювання аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

Застосування аналітичного інструментарію засновано на використанні інформаційного ресурсу, який формується як на підприємстві, так і в зовнішньому середовищі. Нормативному регулюванню підлягає формування облікового ресурсу на підприємстві та зовнішній інформаційний ресурс. Відмінність нормативного регулювання зовнішнього та внутрішнього інформаційного забезпечення полягає у рівнях регламентації, зокрема, на підприємстві розробляються локальні розпорядчі документи, які складаються з врахуванням вимог законодавства.

Облікова система формується на основі Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [33], Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [20, 21, 22], «Плану рахунків

бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [26], «Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» [11]. На основі нормативних актів на підприємстві складається внутрішній розпорядчий документ – Наказ про облікову політику. Зовнішній інформаційний ресурс формується на основі даних податкової звітності щодо результатів діяльності підприємств відповідно до вимог Податкового кодексу України [27] та «Положення про Державну фіскальну службу України» [31].

Формування фінансово-економічної безпеки підприємств здійснюється завдяки дотриманню принципів ефективного підприємництва відповідно до вимог Господарського кодексу України [5], Цивільного кодексу України [40] в умовах зареєстрованих видів діяльності за класифікатором «Класифікація видів економічної діяльності» [12]. Аналітичне забезпечення системи управління на підприємстві здійснюється фахівцями на основі посадової інструкції, в якій наголошено на посадових обов'язках аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки. Окремі завдання для аналітиків також визначаються у внутрішніх розпорядчих документах. Контрольні процедури щодо реалізації прийнятих управлінських рішень здійснюються відповідно до «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» [32]. На основі вимог законодавства на підприємстві розробляється внутрішнє Положення про систему внутрішнього контролю, графіки проведення інвентаризацій, наказ про призначення інвентаризаційної комісії тощо.

Узагальнимо нормативні документи щодо формування аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства за допомогою рис. 1.4. Основними нормативними актами для регламентації діяльності фахівців аналітичного відділу в контексті забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства є Закони України, Міністерства фінансів України, Постанови Кабінету Міністрів України, Укази президента та інші нормативні документи з питань фінансово-економічної безпеки. На

локальному рівні розробляються накази, внутрішні положення, посадові інструкції, що регламентують дії фахівців фінансового відділу та аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Рис. 1.4. Нормативні документи процесу формування облікової інформації на підприємстві

Таким чином, основними нормативними актами для регламентації діяльності фахівців аналітичного відділу в контексті забезпечення фінансової

стійкості та платоспроможності підприємства є Закони України, Міністерства фінансів України, Постанови Кабінету Міністрів України, Укази президента та інші нормативні документи з питань фінансово-економічної безпеки. На локальному рівні розробляються накази, внутрішні положення, посадові інструкції, що регламентують дії фахівців фінансового відділу та аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки. Аналітичне забезпечення системи управління на підприємстві здійснюється фахівцями на основі посадової інструкції, в якій наголошено на посадових обов'язках аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки. Окремі завдання для аналітиків також визначаються у внутрішніх розпорядчих документах.

Висновки до розділу 1.

1. Фінансово-економічна безпека діяльності суб'єктів підприємництва формується під впливом чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. Врахування позитивного впливу цих чинників та запобігання наслідкам негативного впливу належить до кола інтересів власників підприємства, завдань менеджерів підприємства, а також є важливим для працівників та контрагентів суб'єкта підприємництва. В системі сучасного менеджменту підприємства інформаційний контент відіграє важливе значення, оскільки від якості вхідної інформації залежить ефективність вихідного продукту – обґрунтовані і оптимальні управлінські рішення. Якісне інформаційне забезпечення є основою для ефективного процесу прийняття управлінських рішень в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

2. Важливим є застосування аналітичного інструментарію як засобу комунікації між інформаційним ресурсом (облікові дані підприємства, офіційні статистичні дані, експертні звіти) та розробкою обґрунтованих управлінських рішень. Аналітика даних є засобом не лише оптимізації системи управління, але й оцінки ефективності управлінських прийнятих

рішень та побудови ефективної системи контролю в процесі формування фінансової стійкості підприємства. Аналітичний інструментарій забезпечує реалізацію важливих складових системи управління, зокрема, визначення кількісних та якісних параметрів фінансової стійкості підприємства, оцінку ефективності використання ресурсів підприємства, оцінку чинників формування фінансово-економічної безпеки, що дозволить розробити певну послідовність дій для фінансової захищеності підприємства від загроз його фінансово-економічній безпеці.

3. Діагностика фінансово-економічної безпеки підприємства здійснюється за допомогою аналітичного інструментарію, застосування якого передбачає розробку методичних прийомів діагностики та їх адаптацію до умов діяльності підприємства, виявлення ризиків і загроз фінансовій безпеці підприємства та оцінка їх впливу, порівняння розрахованих показників фінансової стійкості підприємства з нормативними, оцінку інтегрального показника рівня фінансово-економічної безпеки підприємства за оптимальною методикою з врахуванням критично-допустимих значень. Якісне та ефективне аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає реалізацію принципів достовірності, оперативності та своєчасності, об'єктивності та неупередженості, диференціації загроз та інноваційності, що підвищує вимоги до інформаційного ресурсу та алгоритму дій аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки.

4. Основними нормативними актами для регламентації діяльності фахівців аналітичного відділу в контексті забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства є Закони України, Міністерства фінансів України, Постанови Кабінету Міністрів України, Укази президента та інші нормативні документи з питань фінансово-економічної безпеки. На локальному рівні розробляються накази, внутрішні положення, посадові інструкції, що регламентують дії фахівців фінансового відділу та аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки. Аналітичне забезпечення

системи управління на підприємстві здійснюється фахівцями на основі посадової інструкції, в якій наголошено на посадових обов'язках аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки. Окремі завдання для аналітиків також визначаються у внутрішніх розпорядчих документах.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Аналіз показників ефективності діяльності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» зареєстровано в м.Київ, проте має офіси в інших містах країни, зокрема, в м.Дніпро. Засновано підприємство в 2018 році для діяльності в сфері інформатизації бізнес-процесів, основним видом діяльності є код КВЕД 62.02 «Консультавання з питань інформатизації» [12]. Серед інших видів діяльності виділено: надання в оренду офісного устаткування та нерухомого майна, надання допоміжних комерційних, фінансових та інформаційних послуг, обробка інформації на веб-вузлах та веб-порталах тощо. Слід відзначити, що ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» активно розвиває діяльність в сфері надання бухгалтерських та інформаційних послуг, а також фінансової аналітики на умовах аутсорсингу. Клієнтами підприємства є міжнародні компанії. Директором ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» є Нікітін Олександр Володимирович. В досліджуваному підприємстві працює 56 осіб.

Досліджуване підприємство дотримується вимог податкового законодавства, зокрема, є платником податку на прибуток, в реєстрі великих платників податків відсутній, має свідоцтво платника податку на додану вартість. Наявність працюючих працівників зумовлює сплату податків з сум нарахованої їм заробітної плати (податку з доходів фізичних осіб, військового збору та єдиного соціального внеску).

Для аналізу показників ефективності діяльності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» доцільним є дослідження структури майна в динаміці за

даними Балансу (Звіту про фінансовий стан) досліджуваного підприємства за період 2018-2022 рр. Зазначені показники наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка структури майна ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Види майна і капіталу	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Майно - усього	711,6	698,4	773,8	584,4	562,4	79,03
Необоротні активи	259,0	224,9	260,8	191,7	195,2	75,34
Основні засоби	251,3	218,1	258,2	187,5	191,2	76,12
Нематеріальні активи	7,8	6,7	2,6	4,2	3,9	50,23
Оборотні активи	452,6	480,5	551,7	410,2	367,2	81,15
Запаси	104,1	120,1	143,4	122,3	115,7	111,13
Поточна дебіторська заборгованість	271,5	288,3	331,0	245,3	219,6	80,88
Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	76,9	72,1	77,2	42,7	32,0	41,53
Капітал- усього	711,6	698,4	773,8	584,4	562,4	79,03
Власний капітал	316	287	307	89	160	50,57
Зареєстрований (пайовий) капітал	10	10	10	10	10	100,00
Зобов'язання і забезпечення	385,6	401,8	457,2	485,9	392,6	101,82
Поточні зобов'язання	385,6	401,8	457,2	485,9	392,6	101,82
Поточна кредиторська заборгованість	385,6	401,8	457,2	485,9	392,6	101,82

Як бачимо з даних таблиці 2.1, в ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за аналізований період вартість майна зменшилась на 21%. Аналіз активу Балансу показує зменшення вартості необоротних активів на 25%. Необоротні активи відіграють важливу роль в реалізації бізнес-процесів будь-якого підприємства. З огляду на вид діяльності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» відзначимо, що для надання послуг в сфері інформатизації активно використовуються комп'ютери, ІТ-забезпечення, різноманітні

комп'ютерні програми, які належать до необоротних активів. Питома вага необоротних активів в структурі майна досліджуваного підприємства в динаміці за період 2018-2022рр. наведена на рис. 2.1.

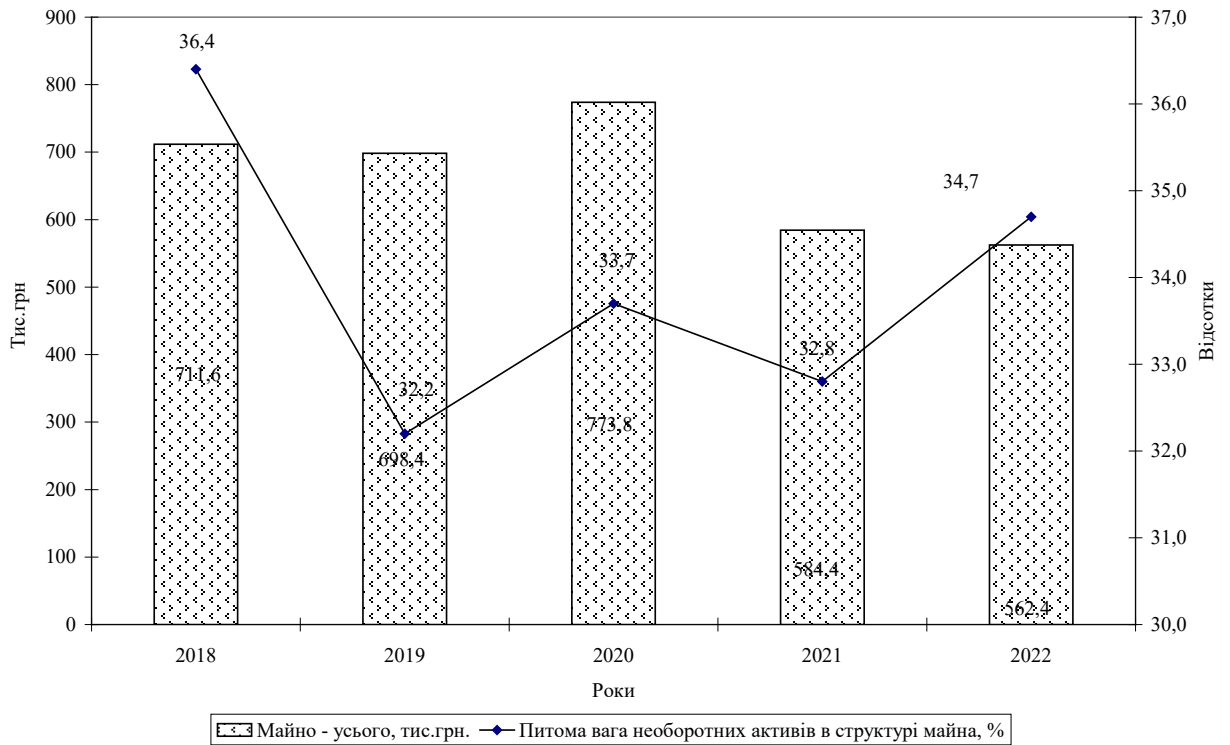

Рис. 2.1. Динаміка питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

На фоні зниження вартості майна в ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» спостерігаємо підвищення рівня технічного забезпечення. Зокрема, питома вага необоротних активів в структурі майна досліджуваного підприємства коливається в межах 36,4 – 34,7%. Бачимо зниження рівня досліджуваного показника в 2019 році, проте протягом наступних років показник з несуттєвими коливаннями поступово зростає. Взагалі зміна питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за період 2018-2022рр. склала 1,7 в.п. (зменшення).

В структурі необоротних активів також має місце наявність нематеріальних активів, адже ліцензії на право користування окремим

програмним забезпеченням належать до складу нематеріальних активів. Зміна їх вартості за аналізований період в ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» склала зменшення майже в 2 рази. Вартість оборотних активів зменшилась на 19%. Структура оборотних активів досліджуваного підприємства в динаміці за період 2018-2022рр. наведена на рис. 2.2.

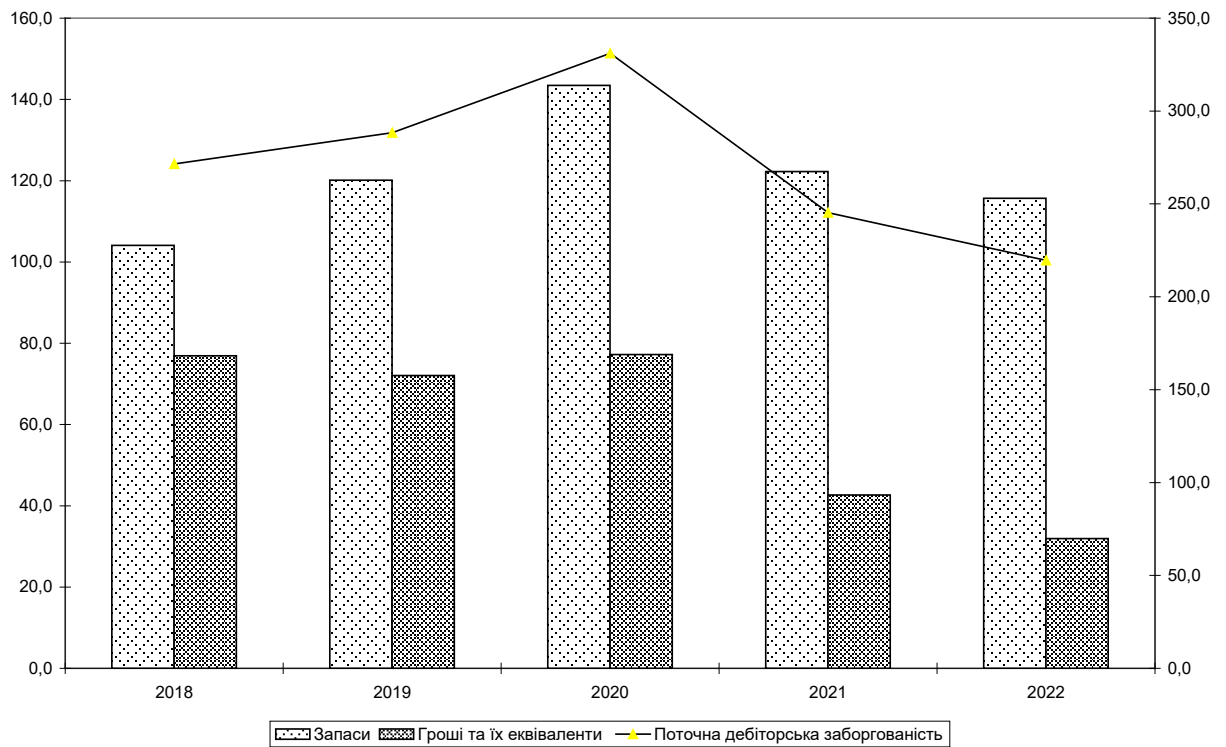

Рис. 2.2. Динаміка структури оборотних активів ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Як бачимо з наведеної діаграми, вартість запасів коливається протягом аналізованого періоду, проте в цілому спостерігаємо підвищення вартості запасів на 11%. Сума інших складових оборотних активів за аналізований період зменшується, зокрема, зміна суми поточної дебіторської заборгованості склала 20%, сума грошових коштів – більш ніж в 2 рази. Зниження грошових коштів вплинуло на структуру пасиву балансу, зокрема, поряд з несуттєвою зміною суми поточних зобов'язань розмір власного капіталу знизився вдвічі.

Фінансові результати діяльності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» відображає відповідна форма фінансової звітності. В таблиці 2.2 наведено Показники Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за період 2018-2022рр.

Таблиця 2.2

Показники Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід)
ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Чистий дохід від реалізації послуг	5983,4	6142,8	6466,1	7141,6	9249,4	154,58
Операційні витрати, у тому числі:						
а) собівартість реалізованих послуг	3875,2	4101,0	4316,4	4753,1	6138,8	158,41
б) інші операційні витрати	2088,2	2019,9	2126,0	2341,1	3023,6	144,79
Фінансовий результат до оподаткування	20,0	21,8	23,8	47,4	87,0	434,75
Чистий прибуток (збиток)	16,4	17,9	19,5	38,9	71,3	434,76

Як бачимо з даних таблиці, за аналізований період сума чистого доходу від реалізації послуг підвищилась на 54,58%, проте рівень собівартості реалізованих послуг збільшився на 58,41%, тобто спостерігаємо переважаючі темпи зростання витрат на надання послуг над темпами зміни суми виручки від реалізації цих послуг. Рівень інших операційних витрат підвищився на 44,79%. Зазначена тенденція змін чинників формує відповідний рівень чистого прибутку. Тенденція зміни показників ефективності діяльності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за період 2018-2022рр. наведена на рис. 2.3.

Зміна показника чистого прибутку склала збільшення в 4 рази. Для детального аналізу тенденції зміни суми прибутку було застосовано прийом

аналітичного вирівнювання з рівнянням тренду та коефіцієнтом апроксимації. Для формування рівня коефіцієнта апроксимації, максимально наближеного до нормативного (1), було обрано поліноміальний (параболічний) тренд з коефіцієнтом детермінації 0,9891. Рівняння тренду відображає щорічну зміну досліджуваного показника чистого прибутку за період 2018-2022рр., яке становить 21034 грн.

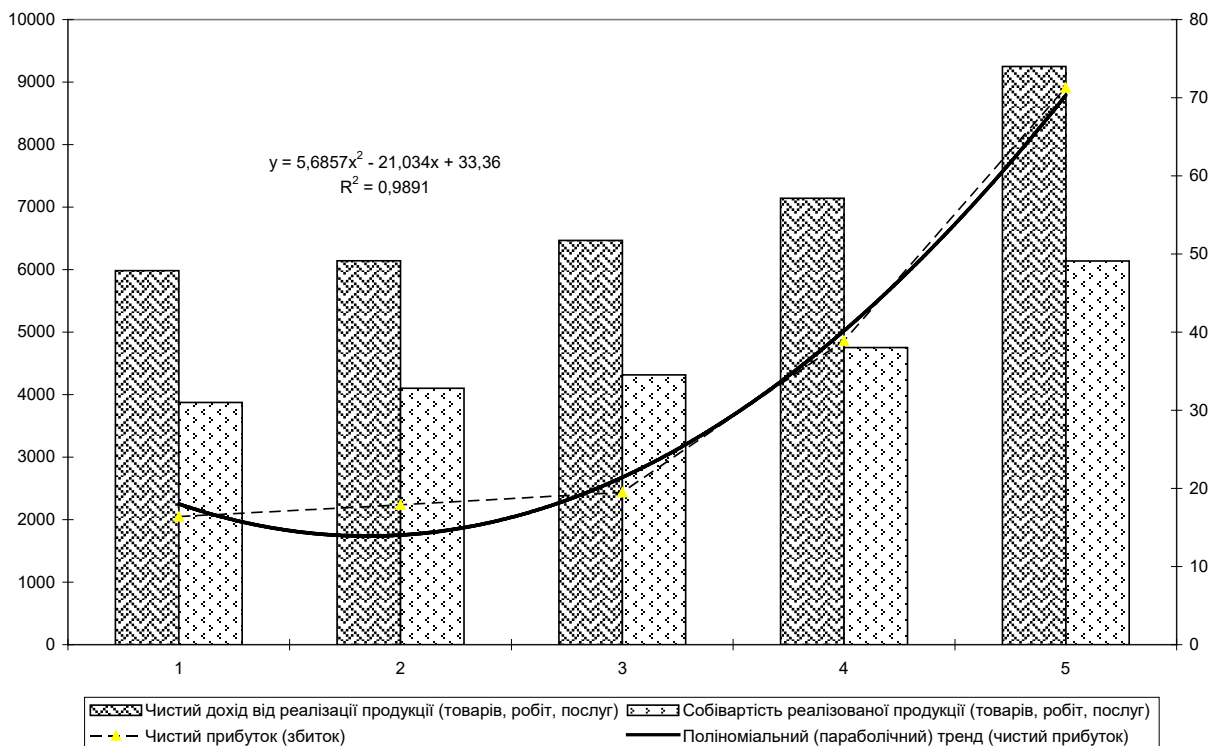

Рис. 2.3. Аналітичне вирівнювання суми чистого прибутку від діяльності ТОВ «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ»

Таким чином, товариство з обмеженою відповідальністю «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ» зареєстровано в м.Київ в 2018 році для діяльності в сфері інформатизації бізнес-процесів. ТОВ «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ» активно розвиває діяльність в сфері надання бухгалтерських та інформаційних послуг, а також фінансової аналітики на умовах аутсорсингу. Досліджуване підприємство дотримується вимог податкового законодавства, зокрема, є платником податку на прибуток, в реєстрі великих платників податків

відсутній, має свідоцтво платника податку на додану вартість. За аналізований період вартість майна досліджуваного підприємства зменшилась на 21%. Питома вага необоротних активів в структурі майна досліджуваного підприємства коливається в межах 36,4 – 34,7%. За аналізований період сума чистого доходу від реалізації послуг підвищилась на 54,58%, проте рівень собівартості реалізованих послуг збільшився на 58,41%. Зміна показника чистого прибутку склала збільшення в 4 рази.

2.2. Аналіз складових фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ»

Питаннями, пов'язаними з формуванням фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ», опікуються фахівці фінансово-аналітичного відділу на чолі з керівницею. Економічна безпека підприємства містить окремі складові, які характеризують той чи інший вид загроз, зокрема, фінансові ризики, кадрову та інформаційну безпеку, інноваційні та технологічні аспекти діяльності тощо. Проаналізуємо складові фінансово - економічної безпеки досліджуваного підприємства.

Фінансова складова характеризує можливість уникати фінансових ризиків, зменшувати наслідки фінансових загроз та дає уявлення про наявність загрози банкрутству підприємства. Оцінка фінансової складової здійснюється на основі показників фінансової звітності. Для визначення показника фінансової складової використовується наступна послідовність розрахунків:

1. Визначаємо суму власних оборотних ресурсів для формування запасів та покриття витрат ($\pm E_c$) за формулою:

$$\pm E_c = E_e - Z \quad (2.1)$$

$$E_c = BK - A_1 \quad (2.2)$$

де BK - розмір власного капіталу підприємства;

A_1 - вартість необоротних активів підприємства;

Z - вартість виробничих запасів підприємства.

На основі даних фінансової звітності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за 2022 рік розрахуємо вищезазначені показники:

$$E_c = 159,8 - 195,2 = -35,4$$

$$\pm E_c = -35,4 - 115,7 = -151,04$$

2. Визначаємо надлишок чи брак власних оборотних коштів та короткострокових кредитів ($\pm E_T$) за формулою:

$$\pm E_T = (E_c + K) - Z \quad (2.3)$$

де K - короткострокові кредити банку.

За даними ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» розрахунок наступний:

$$\pm E_T = (-151,04 + 0) - 115,7 = -266,7$$

3. Визначаємо надлишок чи брак власних оборотних коштів та короткострокових і довгострокових кредитів ($\pm E_H$) за формулою:

$$\pm E_H = (E_c + K + K_T) - Z \quad (2.4)$$

де K_T - довгострокові кредити банку.

За даними ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» розрахунок цього показника наступний:

$$\pm E_H = (-266,7 + 0 + 0) - 115,7 = -382,4$$

Бачимо за всіма етапами розрахунку рівня фінансової складової брак ресурсів для покриття витрат. За методикою оцінки рівня економічної безпеки за умови $\pm E_c < 0$, $\pm E_T < 0$, $\pm E_H < 0$, рівень фінансової безпеки підприємства є кризовим. З огляду на п'ятитибальну оцінку рівня фінансової безпеки, кризовий рівень означає умовне значення 1.

Фахівці підприємства беруть участь в прийнятті управлінських рішень, що стосуються формування фінансово-економічної безпеки. Від фаховості та інших навичок залежить ефективність прийнятих управлінських рішень. Кадрова безпека характеризує якість кадрового потенціалу підприємства. В

умовах війни фахівці – чоловіки є військовозобов'язаними, тому окремих працівників було мобілізовано, що чинить вплив на рівень кадрової безпеки.

Для визначення показника кадрової складової використовується наступна послідовність розрахунків:

$$K_{\text{кб}} = 0,25 \times K_n + 0,2 \times K_e + 0,35 \times \Phi_o + 0,2 \times \Phi_{\text{но}} \quad (2.5)$$

$$K_{\text{П}} = \frac{\sum \text{Ч}_3}{\text{Ч}}, \quad (2.6)$$

$$K_e = \frac{\text{Ч}_e}{\text{Ч}}, \quad (2.7)$$

$$\Phi_o = \frac{\text{ОЗ}}{\text{Ч}} \quad (2.8)$$

$$\Phi_{\text{но}} = \frac{\text{ОЗ}_{\text{нев}}}{\text{Ч}} \quad (2.9)$$

де $K_{\text{П}}$ - коефіцієнт плинності кадрового складу підприємства;

K_e - коефіцієнт фізичного старіння кадрового складу підприємства;

Φ_o - показник фондоозброєності кадрового складу підприємства;

$\Phi_{\text{но}}$ - коефіцієнт фондоозброєності кадрового складу підприємства

основними фондами невиробничого призначення;

Ч_3 - кількість працівників, звільнених за аналізований період на підприємстві;

Ч - загальна кількість працівників на підприємстві;

Ч_e – кількість працівників віком понад 60 років на підприємстві;

ОЗ - вартість наявних основних засобів на підприємстві.

На основі даних ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за 2022 рік розрахуємо вищезазначені показники:

$$K_{\text{П}} = \frac{2}{56} = 0,04 \text{ - за методикою оцінки рівня кадрової безпеки за умови}$$

$0,003 \leq K_{\text{П}} < 0,052$, значення показника є абсолютним, з огляду на чотирибальну оцінку рівня кадрової безпеки умовне значення 4.

$K_v = \frac{1}{56} = 0,02$ - за методикою оцінки рівня кадрової безпеки за умови

$0,2 \leq K_v < 0,255$, значення показника є абсолютним, з огляду на чотирибальну оцінку рівня кадрової безпеки умовне значення 4.

$\Phi_o = 191,2/56 = 3,42$ - за методикою оцінки рівня кадрової безпеки за умови $51 \geq \Phi_o > 11$, значення показника є критичним, з огляду на чотирибальну оцінку рівня кадрової безпеки умовне значення 1.

$\Phi_{но} = 0/56 = 0$ - за методикою оцінки рівня кадрової безпеки за умови $0 < \Phi_{но} < 31$, значення показника є критичним, з огляду на чотирибальну оцінку рівня кадрової безпеки умовне значення 1.

$$K_{кб} = 0,25 \times 4 + 0,2 \times 4 + 0,35 \times 1 + 0,2 \times 1 = 2,35$$

Отже, рівень кадрової складової в ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» має значення 2,35.

Інформаційний ресурс будь-якого підприємства є основою для прийняття управлінських рішень та виступає основою для комунікації як в процесі прийняття рішень, так і їх реалізації. Проте цей же ресурс може становити загрозу, оскільки витік інформації може нашкодити діловому іміджу суб'єкта підприємництва, і, як наслідок, фінансовому стану. Захист від зазначених ризиків і загроз уособлює показник інформаційно - комунікативної безпеки.

Для визначення показника інформаційно - комунікативної складової використовується наступна послідовність розрахунків:

$$K_{іб} = K_n \times K_c \times K_T \quad (2.10)$$

$$K_{п} = \frac{K_3}{K_{ep}} \quad (2.11)$$

$$K_c = \frac{K_{нс}}{K_{нер}} \quad (2.12)$$

$$K_T = \frac{K_p}{K_3} \quad (2.13)$$

де K_n - рівень повноти обсягу інформаційного забезпечення;

K_c - коефіцієнт незалежного інформаційного забезпечення;

K_T - коефіцієнт підтвердження точності інформаційного забезпечення;

K_3 - обсяг інформації, яка є в розпорядження менеджерів підприємства;

K_{cp} - обсяг інформації, яка є необхідним для оптимізації управлінських рішень;

K_{nc} - кількість незалежних підтверджень доцільності розроблених і реалізованих управлінських рішень;

K_{ncp} - загальна кількість незалежних підтверджень щодо інформації.

На основі даних ТОВ «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ» за 2022 рік розрахуємо вищезазначені показники:

$$K_{II} = \frac{K_3}{K_{cp}} = \frac{80\%}{100\%} = 0,8$$

$$K_c = \frac{K_{nc}}{K_{ncp}} = \frac{80\%}{100\%} = 0,8$$

$$K_T = \frac{K_p}{K_3} = \frac{60\%}{80\%} = 0,75$$

$K_{i6} = 0,8 \times 0,8 \times 0,75 = 0,48$ - за методикою оцінки рівня інформаційно - комунікативної безпеки за умови $0,3 \leq Ki < 0,7$, значення показника є середнім, з огляду на трибальну оцінку рівня кадрової безпеки умовне значення 2.

Інтелектуально-технологічна безпека характеризує здатність підприємства бути конкурентоспроможним завдяки використанню високотехнологічної та інтелектуальної праці. Наразі актуальним є використання штучного інтелекту, проте синергія інтелекту працівників та технологій завжди дає високий рівень захисту від зовнішніх ризиків та загроз.

Для визначення показника інтелектуально-технологічної складової використовується наступна послідовність розрахунків:

$$K_{it} = 0,5 \times K_{кв} + 0,25 \times K_{io} + 0,25 \times K_d \quad (2.14)$$

$$K_{кв} = \frac{\sum_{i=1}^n O}{Ч}, \quad (2.15)$$

$$K_{io} = \frac{B_{in}}{O} \quad (2.16)$$

$$K_d = \frac{D_{in}}{O} \quad (2.17)$$

де $K_{кв}$ - кваліфікація фахівців підприємства;

K_{io} - інтелектуальноозброєність підприємства;

K_d - показник доходності інтелектуальної власності підприємства.

$\sum_{i=1}^n O$ - кількість фахівців підприємства з вищою освітою;

$Ч$ - загальна кількість працівників підприємства.

B_{in} – вартість інтелектуальної власності підприємства;

D_{in} – дохід підприємства від використання інтелектуального

потенціалу.

На основі даних ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за 2022 рік розрахуємо вищезазначені показники:

$$K_{кв} = \frac{56}{56} = 1 - \text{за методикою оцінки рівня інтелектуально-технологічної}$$

безпеки за умови $K_{кв} > 0,105$, значення показника є абсолютним, з огляду на чотирибальну оцінку рівня інтелектуально-технологічної безпеки умовне значення 4.

З огляду на те, що в досліджуваній компанії розроблено власний ІТ-ресурс - штучний інтелект для пошуку внутрішніх інформаційних джерел для оптимізації діяльності та прийняття управлінських рішень, показники K_{io} та K_d приймаємо за абсолютний рівень із значенням 4.

$$K_{it} = 0,5 \times 4 + 0,25 \times 4 + 0,25 \times 4 = 4,0$$

Корпоративно - правова безпека характеризує здатність підприємства уникати ризиків, пов'язаних з недотриманням вимог законодавства на національному рівні, а також правил внутрішнього розпорядку та корпоративної етики. Порушення етичних норм зумовлює порушення судових позовів.

Для визначення показника корпоративно - правової складової використовується наступна послідовність розрахунків:

$$K_{\text{кпб}} = 0,25 \times K_{\text{с.ар.}} + 0,25 \times K_{\text{вю}} + 0,25 \times K_{\text{ш}} + 0,25 \times K_{\text{в.юр.}} \quad (2.18)$$

де $K_{\text{с.ар.}}$ - відношення кількості судових справ до загальної кількості договорів підприємства;

$K_{\text{вю}}$ - відношення кількості виграних позовів до загальної кількості судових справ підприємства;

$K_{\text{ш}}$ - відношення суми штрафних санкцій до загальної вартості кредиторської заборгованості підприємства;

$K_{\text{в.юр.}}$ - відношення суми витрат на юридичні послуги до загальної суми витрат підприємства.

На основі даних ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за 2022 рік розрахуємо вищезазначені показники:

$K_{\text{с.ар.}} = 2/157 = 0,01$ - за методикою оцінки рівня корпоративно - правової безпеки за умови $K_{\text{с.ар.}} < 0,25$, значення показника є абсолютним, з огляду трибальну оцінку рівня корпоративно - правової безпеки умовне значення 3;

$K_{\text{вю}} = 2/2 = 1$ - за методикою оцінки рівня корпоративно - правової безпеки за умови $K_{\text{вю}} \geq 0,29$, значення показника є абсолютним із значенням 3;

$K_{\text{ш}} = 1,17/392,6 = 0,003$ - за методикою оцінки рівня корпоративно - правової безпеки за умови $K_{\text{ш}} < 0,11$, значення показника є абсолютним із значенням 3;

$K_{\text{в.юр.}} = 60/9162,4 = 0,007$ - за методикою оцінки рівня корпоративно - правової безпеки за умови $K_{\text{в.юр.}} < 0,07$, значення показника є критичним із значенням 1;

$$K_{\text{кпб}} = 0,25 \times 3 + 0,25 \times 3 + 0,25 \times 3 + 0,25 \times 1 = 2,5$$

Силова безпека характеризує здатність підприємства фізично захистити як життя і здоров'я своїх працівників, так і майно підприємства, включаючи інформаційний ресурс. Фізичний захист впливає на інші складові економічної безпеки.

Для визначення показника силовой складової використовується наступна послідовність розрахунків:

$$K_c = 0,5 \times K_{\text{в.ох.}} + 0,5 \times K_{\text{сб}} \quad (2.19)$$

де $K_{\text{в.ох.}}$ - відношення витрат на охорону підприємства до загальної суми витрат;

$K_{\text{сб}}$ - коефіцієнт забезпеченості працівників підприємства службою охорони.

На основі даних ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за 2022 рік розрахуємо вищезазначені показники:

$K_{\text{в.ох.}} = 1600 / 9162,4 = 0,17$ - за методикою оцінки рівня силовой безпеки за умови $K_{\text{в.ох.}} \geq 0,17$, значення показника є абсолютним із значенням 3;

$K_{\text{сб}} = 1$ - за методикою оцінки рівня силовой безпеки за умови $K_{\text{сб}} \geq 0,19$, значення показника є абсолютним із значенням 3.

$$K_c = 0,5 \times 3 + 0,5 \times 3 = 3$$

Отже, розрахунок складових економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» дозволяє оцінити рівень безпеки в цілому шляхом порівняння з нормативними значеннями. Порівняння розрахованого рівня складових безпеки досліджуваного підприємства з максимально можливими наведено в таблиці 2.3.

Графічне зображення розрахованих показників у вигляді діаграми – радару економічної безпеки наведено на рис. 2.4. Як бачимо, силова і інтелектуально-технологічна складові фінансово - економічної безпеки мають нормативне значення. Підприємство на високому рівні усуває ризики,

пов'язані із фізичним захистом працівників з огляду на їх високий інтелектуальний потенціал, а також здійснюються заходи для захисту майна та технологій в контексті послуг в сфері інформатизації. Корпоративно-правова безпека несуттєво відрізняється від нормативної – відхилення складає 16,7%. Слід відзначити, що співпраця з міжнародними партнерами вимагає високого рівня корпоративної етики, тому в ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» цьому питанню приділяють достатньо уваги.

Таблиця 2.3

Складові фінансово - економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Показник	Розрахований рівень	Нормативний рівень	Відношення розрахованого рівня до нормативного, %
Фінансова безпека	1	5	20,0
Кадрова безпека	2,35	4	58,8
Інформаційно-комунікативна безпека	2	3	66,7
Інтелектуально-технологічна безпека	4	4	100,0
Корпоративно - правова безпека	2,5	3	83,3
Силова безпека	3	3	100,0

Аналіз показав, що потрібно акцентувати увагу на підвищенні інформаційно-комунікативній складовій та кадровій безпеці – відхилення від нормативного значення складають відповідно 33,3% та 41,2%. Наразі актуальною є кібербезпека, пов'язана з захистом інформаційного контенту на ІТ-ресурсах, отже слід розробити заходи для захисту інформації у відповідних ІТ-ресурсах. В умовах війни підприємство є відкритим для активного працевлаштування фахівчинь для забезпечення кадрової безпеки.

Фінансова безпека має суттєве відхилення від нормативного значення, тому доцільним є аналіз чинників, що зумовили низьке значення цієї складової, а також розробку певного алгоритму аналітичних процедур, які

стануть основою для оптимізації управлінських рішень в контексті зміцнення фінансового стану досліджуваного підприємства.

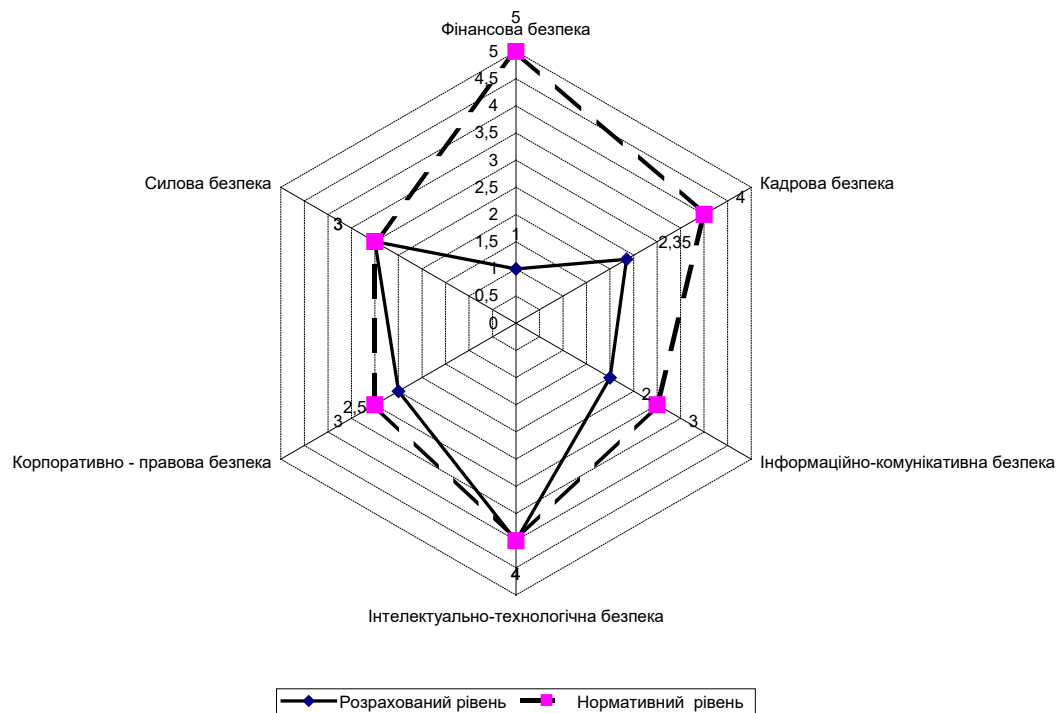

Рис. 2.4. Радар фінансово - економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Таким чином, питаннями, пов'язаними з формуванням фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ», опікуються фахівці фінансово-аналітичного відділу на чолі з керівницею. Розрахунок значення складових фінансово - економічної безпеки досліджуваного підприємства показав, що силова і інтелектуально-технологічна складові фінансово - економічної безпеки мають нормативне значення. Корпоративно-правова безпека несуттєво відрізняється від нормативної – відхилення складає 16,7%. Потрібно акцентувати увагу на підвищенні інформаційно-комунікативній складовій та кадровій безпеці – відхилення від нормативного значення складають відповідно 33,3% та 41,2%. Фінансова безпека має суттєве відхилення від нормативного значення, тому доцільним є оптимізація

управлінських рішень в контексті зміцнення фінансового стану досліджуваного підприємства.

2.3. Аналіз чинників формування фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Аналіз складових фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства показав, що саме фінансова складова має суттєве відхилення від нормативного значення. Вважаємо доцільним виявити чинники, що зумовлюють недостатню спроможність підприємства покривати свої зобов'язання власними фінансовими ресурсами.

Ліквідність – це такий стан забезпеченості фінансовими ресурсами, який дозволяє швидко покрити зобов'язання за рахунок власних грошових коштів. Одним з активів, які одразу можна направити на погашення заборгованості, є грошові активи. Також можна для покриття своїх зобов'язань використати інші активи, проте ліквідність характеризує швидкість, з якою можна конвертувати ці активи в грошові ресурси. Саме ліквідність визначає рівень платоспроможності підприємства. В фінансовому аналізі виділяють декілька видів ліквідності – проміжну, загальну, абсолютну. Ці показники ліквідності характеризують період, в якому можна спрямувати активи підприємства на покриття своєї заборгованості. Коефіцієнт загальної платоспроможності уособлює в собі всі показники ліквідності.

Проаналізуємо показники ліквідності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за допомогою діаграми. Для зручності на графіку зазначено таблицю даних, наведену на рис. 2.5. Показники ліквідності мають нормативне значення, порівняння з якими дасть можливість оцінити фінансовий стан досліджуваного підприємства.

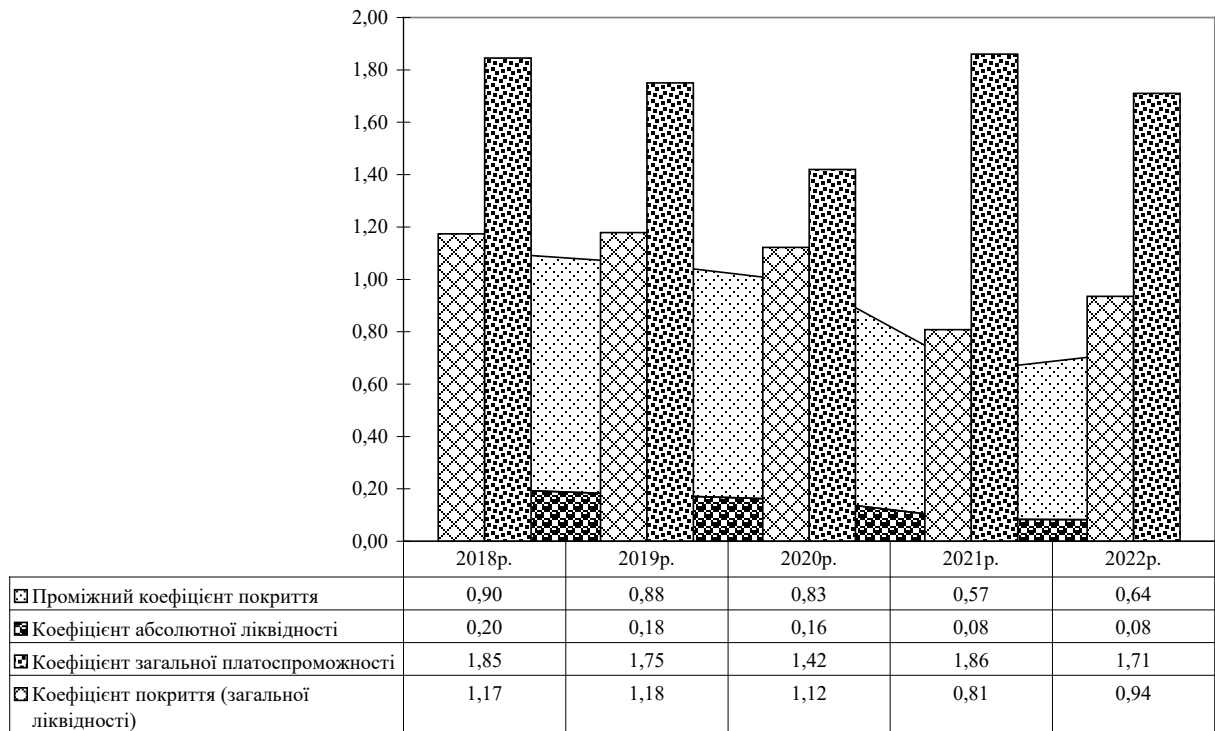

Рис. 2.5. Динаміка показників платоспроможності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Як бачимо з рисунку 2.5, в досліджуваному підприємстві проміжний коефіцієнт має тенденцію до зниження і зміна за період 2018-2022рр. склала 30%. Нормативне значення цього показника – більше 0,7, отже, очікуваний рівень платоспроможності за умови, що дебіторська заборгованість буде погашена вчасно, знизився, проте відхилення від нормативного значення є несуттєвими. Показник абсолютної ліквідності визначається на дату складання звітності і протягом досліджуваного періоду також знижується майже вдвічі. Порівняння з нормативними показниками (оптимальне значення в межах 0,2-0,35) дає можливість стверджувати про погіршення спроможності підприємства за рахунок своїх грошових коштів погашати свої короткострокові зобов'язання.

Показник загальної ліквідності характеризує спроможність підприємства протягом року перевести свої активи в грошові кошти для погашення своїх зобов'язань. Його зниження в аналізованому періоді склало

20% і відхилення від нормативного значення (більше 2) – майже вдвічі в 2022 році. Коефіцієнт загальної платоспроможності характеризує ступінь незалежності підприємства від кредиторів і цей показник в ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» несуттєво коливається.

Критерієм ефективності використання фінансових ресурсів підприємства є показники його ділової активності. Динаміка показників ділової активності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за період 2018-2022рр. наведена в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка показників ділової активності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Коефіцієнт автономії	0,44	0,41	0,40	0,15	0,28	63,99
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,54	0,58	0,59	0,83	0,70	128,83
Коефіцієнт фінансового ризику	1,22	1,40	1,49	5,49	2,46	201,34
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	0,98	0,98	0,98	0,98	0,97	99,48
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	0,50	0,47	0,47	0,50	0,55	109,29

Дані таблиці 2.4 свідчать про зниження коефіцієнту автономії на 36% при нормативному значенні – більше 0,5. Отже, бачимо лише третину власного капіталу в структурі майна підприємства. Як залучений капітал використовується кредиторська заборгованість, про що свідчить збільшення коефіцієнта концентрації залученого капіталу. Коефіцієнт фінансового ризику за період 2018-2022рр. підвищився вдвічі, отже, ризик інвестування в капітал підприємства зростає. Позитивним є рівень забезпеченості оборотними активами, коливання якого є несуттєвими.

Таким чином, фінансова безпека характеризує спроможність підприємства покривати свої зобов'язання власними фінансовими ресурсами, що уособлюється в показниках ліквідності. В досліджуваному підприємстві проміжний коефіцієнт має тенденцію до зниження і зміна за період 2018-2022рр. склала 30%. Порівняння з нормативними показниками дає можливість стверджувати про погіршення спроможності підприємства за рахунок своїх грошових коштів погашати свої короткострокові зобов'язання. Критерієм ефективності використання фінансових ресурсів підприємства є показники його ділової активності. Дані аналізу свідчать про зниження коефіцієнта автономії на 36%. Як залучений капітал використовується кредиторська заборгованість, про що свідчить збільшення коефіцієнта концентрації залученого капіталу. Коефіцієнт фінансового ризику за період 2018-2022рр. підвищився вдвічі, отже, ризик інвестування в капітал підприємства зростає.

Висновки до розділу 2

1. Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» зареєстровано в м.Київ, проте має офіси в інших містах країни, зокрема, в м.Дніпро. Засновано підприємство в 2018 році для діяльності в сфері інформатизації бізнес-процесів, основним видом діяльності є консультування в сфері інформатизації. Серед інших видів діяльності виділено: надання в оренду офісного устаткування та нерухомого майна, надання допоміжних комерційних, фінансових та інформаційних послуг, обробка інформації на веб-вузлах та веб-порталах тощо. Слід відзначити, що ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» активно розвиває діяльність в сфері надання бухгалтерських та інформаційних послуг, а також фінансової аналітики на умовах аутсорсингу. Клієнтами підприємства є міжнародні компанії. Досліджуване підприємство дотримується вимог податкового законодавства, зокрема, є

платником податку на прибуток, в реєстрі великих платників податків відсутній, має свідоцтво платника податку на додану вартість.

2. В ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за аналізований період вартість майна зменшилась на 21%. Аналіз активу Балансу показує зменшення вартості необоротних активів на 25%. З огляду на вид діяльності ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» відзначимо, що для надання послуг в сфері інформатизації активно використовуються комп'ютери, ІТ-забезпечення, різноманітні комп'ютерні програми, які належать до необоротних активів. Питома вага необоротних активів в структурі майна досліджуваного підприємства коливається в межах 36,4 – 34,7%. Вартість оборотних активів зменшилась на 19%. За аналізований період сума чистого доходу від реалізації послуг підвищилась на 54,58%, проте рівень собівартості реалізованих послуг збільшився на 58,41%. Зміна показника чистого прибутку склала збільшення в 4 рази.

3. Питаннями, пов'язаними з формуванням фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ», опікуються фахівці фінансово-аналітичного відділу на чолі з керівницею. Розрахунок значення складових фінансово - економічної безпеки досліджуваного підприємства показав, що силова і інтелектуально-технологічна складові фінансово - економічної безпеки мають нормативне значення. Корпоративно-правова безпека несуттєво відрізняється від нормативної – відхилення складає 16,7%. Потрібно акцентувати увагу на підвищенні інформаційно-комунікативній складовій та кадровій безпеці – відхилення від нормативного значення складають відповідно 33,3% та 41,2%. Фінансова безпека має суттєве відхилення від нормативного значення, тому доцільним є оптимізація управлінських рішень в контексті зміцнення фінансового стану досліджуваного підприємства.

4. Фінансова безпека характеризує спроможність підприємства покривати свої зобов'язання власними фінансовими ресурсами, що уособлюється в показниках ліквідності. В досліджуваному підприємстві

проміжний коефіцієнт має тенденцію до зниження і зміна за період 2018-2022рр. склала 30%. Порівняння з нормативними показниками дає можливість стверджувати про погіршення спроможності підприємства за рахунок своїх грошових коштів погашати свої короткострокові зобов'язання. Критерієм ефективності використання фінансових ресурсів підприємства є показники його ділової активності. Дані аналізу свідчать про зниження коефіцієнта автономії на 36%. Як залучений капітал використовується кредиторська заборгованість, про що свідчить збільшення коефіцієнта концентрації залученого капіталу. Коефіцієнт фінансового ризику за період 2018-2022рр. підвищився вдвічі, отже, ризик інвестування в капітал підприємства зростає.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Інструментально-описове моделювання як аналітичний інструментарій системи фінансово-економічної безпеки

Для організації аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві вчені пропонують використовувати різноманітний інструментарій, зокрема, фінансовий аналіз, статистичні та економіко-математичні методи, інформаційне моделювання тощо. Особливого значення набуває методика моделювання, що дозволяє проаналізувати декілька альтернатив та обрати оптимальну з огляду на особливості діяльності в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів та загроз. Моделювання дозволяє здійснити планування подальшого вектора розвитку підприємства як в короткостроковій, так і довгостроковій перспективі.

Одним з інструментів інформаційного моделювання фахівці відзначають інструментально – описову модель SWOT –аналізу. Цей інструментарій передбачає побудову матрицю з чотирьох квадратів, в якій міститься узагальнення та оцінку чинників фінансово-економічної безпеки як зовнішнього, так і внутрішнього середовища у вигляді сильних та слабких сторін, а також можливостей та загроз. Завдяки матриці ця узагальнена інформація дає можливість оцінити сукупність чинників, виокремивши основні аспекти діяльності досліджуваного підприємства. Саме виокремлення актуальних аспектів із сукупності всіх чинників дозволяє змоделювати декілька управлінських рішень та обрати оптимальне.

Для системи управління фінансово-економічною безпекою важливим є ефективність SWOT-аналізу, яка передбачає реальну оцінку чинників системи фінансово-економічної безпеки підприємства, тобто потрібно

виключити ризик переоцінки або недооцінки факторів. Доцільним є застосування прийому абстрагування, тобто в перелік чинників включити лише суттєві аспекти, оскільки занадто велика сукупність може відвернути увагу аналітиків від основного фокуса діяльності підприємства. Також важливою є актуальність та достовірність інформаційного ресурсу, на основі якої буде побудована матриця SWOT-аналізу, включаючи об'єктивність суджень аналітиків та їх фаховість в експертній оцінці. Передумови інформаційного моделювання в аналітичному забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства узагальнено на рис. 3.1.

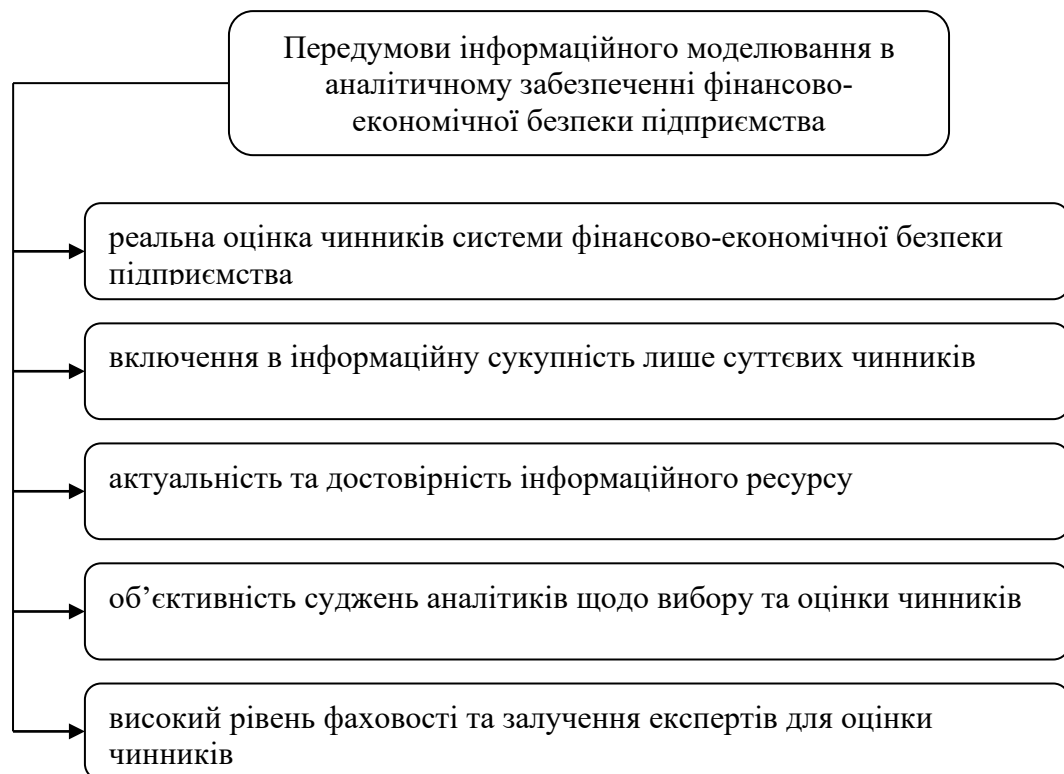

Рис. 3.1. Передумови інформаційного моделювання в аналітичному забезпеченні фінансово-економічної безпеки підприємства

Отже, SWOT – аналіз передбачає вибір та оцінку сильних і слабких сторін, можливостей і загроз. Оцінимо ці критерії щодо аналітичного забезпечення системи економічної безпеки досліджуваного ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за допомогою побудованої матриці, наведеної в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

SWOT – матриця аналітичного забезпечення системи економічної
безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ»

Внутрішнє середовище	Позитивний вплив	Негативний вплив
	Сильні сторони	Слабкі сторони
	якісне інформаційне забезпечення; якісний ІТ - інструментарій аналітичного забезпечення; застосування внутрішнього штучного інтелекту для оптимізації діяльності; наявність фінансового-аналітичного відділу на підприємстві; ділова репутація серед міжнародних партнерів; надходження оплати від партнерів в іноземній валюті.	недостатній рівень показників ліквідності та ділової активності; міграція фахівців за кордон в зв'язку з воєнними діями; похибка репрезентативності в перспективному аналізі
Зовнішнє середовище	Можливості	Загрози
	можливість дистанційної діяльності для надання послуг; значний обсяг ділових контактів в сфері міжнародного бізнесу; високий рівень фахівців в сфері ІТ, бухгалтерії, міжнародної діяльності та ділової комунікації англійською мовою	воєнні дії в країні; зниження кількості фахівців – чоловіків в зв'язку з мобілізаційними заходами; зменшення кількості іноземних клієнтів в зв'язку з нестабільністю воєнної ситуації несанкціоновані дії, пов'язані з доступом до інформаційного ресурсу

Як бачимо з даних таблиці, підприємство має достатній перелік сильних сторін внутрішнього середовища, зокрема якісне інформаційне забезпечення та ІТ – інструментарій, застосування внутрішнього штучного інтелекту, ділова репутація серед міжнародних партнерів тощо. Основні загрози фінансовій безпеці підприємства пов'язані з нестабільністю політико-правової ситуації в зв'язку з війною в країні. Аналітики з питань фінансово-економічної безпеки мають прийняти управлінські рішення щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства на основі сильних сторін

підприємства та можливостей зовнішнього бізнес-середовища. Ці рішення мають бути оптимальними в умовах слабких сторін підприємства та загроз зовнішнього бізнес-середовища.

Таким чином, одним з інструментів інформаційного моделювання фахівці відзначають інструментально – описову модель SWOT –аналізу. Цей інструментарій передбачає побудову матрицю з чотирьох квадратів, в якій міститься узагальнення та оцінку чинників фінансово-економічної безпеки як зовнішнього, так і внутрішнього середовища у вигляді сильних та слабких сторін, а також можливостей та загроз. Саме виокремлення актуальних аспектів із сукупності всіх чинників дозволяє змоделювати декілька управлінських рішень та обрати оптимальне. Оцінка зазначених критеріїв щодо аналітичного забезпечення системи економічної безпеки досліджуваного ТОВ «ПРО ТЕХНОЛОДЖІ» за допомогою побудованої SWOT - матриці дає можливість стверджувати про достатній перелік сильних сторін внутрішнього середовища та загроз зовнішнього бізнес-середовища. Аналітики з питань фінансово-економічної безпеки мають прийняти управлінські рішення щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства на основі сильних сторін підприємства та можливостей зовнішнього бізнес-середовища.

3.2. Діагностика фінансової стійкості засобами економетричного моделювання

З огляду на переваги інформаційного моделювання в аналітичному забезпеченні системи економічної безпеки підприємства, вчені наголошують на доцільності перевірки результатів діагностики фінансової стійкості за допомогою економіко-математичних та статистичних розрахунків. Економетричне моделювання передбачає оцінку показників за допомогою математичних формул та визначення цільової функції для розрахунку

інтегрального показника, який має нормативне значення на основі результатів аналізу сукупності даних.

В економічній діяльності аналітики використовують декілька моделей діагностики фінансової стійкості. Проаналізуємо стан фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за економетричною моделлю Спрінгейта, наведеною в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Діагностика фінансової стійкості ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за економетричною моделлю Спрінгейта

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.
<i>Вихідні дані для аналізу</i>					
Чистий дохід від реалізації послуг, тис.грн.	5983,4	6142,8	6466,1	7141,6	9249,4
Валовий прибуток, тис.грн	20	21,8	23,8	47,4	87
Вартість оборотних активів, тис.грн.	452,6	480,5	551,7	410,2	367,2
Сума поточних зобов'язань, тис.грн	385,6	401,8	457,2	485,9	392,6
Вартість майна підприємства, тис.грн.	711,6	698,4	773,8	584,4	562,4
<i>Розраховані показники фінансової стійкості</i>					
x_1 - відношення вартості оборотних активів до вартості майна підприємства	0,64	0,69	0,71	0,70	0,65
x_2 - рентабельність активів підприємства	0,03	0,03	0,03	0,08	0,15
x_3 - відношення валового прибутку до суми поточних зобов'язань підприємства	0,05	0,05	0,05	0,10	0,22
x_4 - оборотність активів підприємства	8,41	8,80	8,36	12,22	16,45
Z - функція	4,14	4,36	4,21	5,92	7,87
<i>Індикатор Z - функції:</i>					
за умови $Z < 0,862$ підприємство має низький рівень фінансової стійкості, за умови $Z > 0,862$ підприємство має задовільний рівень фінансової стійкості, за умови $Z > 2,45$, підприємство має достатній рівень фінансової стійкості					
Висновки за результатами моделювання	Підприємство має достатній рівень фінансової стійкості				

В якості вихідних даних було використано показники ефективності діяльності досліджуваного підприємства, розраховані показники є складовими для визначення інтегрального показника фінансової стійкості – цільової функції в коефіцієнтному відношенні за наступною формулою:

$$Z = 0,53 \times A + 3,07 \times x_2 + 0,66 \times x_3 + 0,4 \times x_4 \quad (3.1)$$

Індикаторами цільової функції є наступні порогові значення:

- за умови $Z < 0,862$ підприємство має низький рівень фінансової стійкості;

умови $Z > 0,862$ підприємство має задовільний рівень фінансової стійкості;

- за умови $Z > 2,45$, підприємство має достатній рівень фінансової стійкості.

Розраховані значення інтегрального показника фінансової стійкості означають, що ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» має достатній рівень фінансової стійкості та спроможне забезпечити ефективне надання послуг при збереженні його платоспроможності. Важливо побудувати алгоритм аналітичного інструментарію не лише для діагностики фінансової стійкості, але й оцінки впливу чинників, експертного висновку щодо ризиків та загроз та підвищення рівня платоспроможності підприємства.

Таким чином, в процесі діагностики фінансової стійкості підприємства доцільно перевіряти результати інформаційного моделювання за допомогою економіко-математичних та статистичних розрахунків. Економетричне моделювання передбачає оцінку показників за допомогою математичних формул та визначення цільової функції для розрахунку інтегрального показника, який має нормативне значення на основі результатів аналізу сукупності даних. В результаті аналізу стану фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за економетричною моделлю Спрінгейта було визначено інтегральний показник фінансової стійкості. Порівняння з індикаторами цільової функції дає змогу стверджувати про достатній рівень фінансової стійкості та спроможність досліджуваного підприємства

забезпечити ефективне надання послуг при збереженні його платоспроможності.

3.3. Алгоритм аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві

Стійке зростання фінансової стійкості підприємств, стабільність ефективності його діяльності, стабільний рівень платоспроможності зумовлює необхідність розробки управлінських рішень для досягнення стратегічних цілей та задоволення інтересів власників та працівників підприємства, як складової економічного потенціалу регіону та країни вцілому. Зусилля менеджерів мають бути спрямовані на створення такої системи управління фінансово-економічною безпекою, яка б могла забезпечити гарантований захист від загроз і викликів.

Дії менеджерів щодо забезпечення належного рівня фінансово-економічної безпеки охоплюють значну сукупність методів та прийомів в контексті різноманітних аспектів діяльності підприємства, тому доцільним є розробка послідовності етапів побудови системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Ця послідовність має запобігати ризикам не лише явним, але й потенційним, тому важливим є системний та комплексний підхід. Зокрема, якість інформаційного ресурсу як бази для проведення аналітичних процедур може бути забезпечена ефективною обліковою системою, використанням оприлюднених статистичних даних, що формують показники фінансової стійкості, залучення експертів до оцінки ризику загроз та потенційних наслідків.

Досягнення стратегічної мети діяльності має бути реалізовано завдяки тактичним шляхам, що не дозволять знизити рівень платоспроможності та досягти критичного рівня фінансової стійкості. В контексті поточного чи стратегічного планування здійснюється вибір індикаторів та критеріїв

аналізу. Аналітичний інструментарій обирається з огляду на особливості діяльності, обрану стратегію розвитку та наявні інформаційні джерела. Ця послідовність дій дасть можливість оптимізувати управлінські рішення на основі результатів аналізу.

Пропонований алгоритм аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві наведено на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Пропонований алгоритм аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві

Таким чином, зусилля менеджерів мають бути спрямовані на створення такої системи управління фінансово-економічною безпекою, яка б могла забезпечити гарантований захист від загроз і викликів. Доцільним є розробка послідовності етапів побудови системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства на основі системного та комплексного підходу.

Якість інформаційного ресурсу як бази для проведення аналітичних процедур може бути забезпечена ефективною обліковою системою, використанням оприлюднених статистичних даних, що формують показники фінансової стійкості, залучення експертів до оцінки ризику загроз та потенційних наслідків. Аналітичний інструментарій обирається з огляду на особливості діяльності, обрану стратегію розвитку та наявні інформаційні джерела. Реалізація пропонованого алгоритму аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві дасть можливість оптимізувати управлінські рішення на основі результатів аналізу.

Висновки до розділу 3

1. Для організації аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві вчені пропонують використовувати різноманітний інструментарій, зокрема, фінансовий аналіз, статистичні та економіко-математичні методи, інформаційне моделювання тощо. Особливого значення набуває методика моделювання, що дозволяє проаналізувати декілька альтернатив та обрати оптимальну з огляду на особливості діяльності в умовах зовнішніх та внутрішніх викликів та загроз. Одним з інструментів інформаційного моделювання фахівці відзначають інструментально – описову модель SWOT –аналізу. Цей інструментарій передбачає побудову матрицю з чотирьох квадратів, в якій міститься узагальнення та оцінку чинників фінансово-економічної безпеки як зовнішнього, так і внутрішнього середовища у вигляді сильних та слабких сторін, а також можливостей та загроз. Саме виокремлення актуальних аспектів із сукупності всіх чинників дозволяє змоделювати декілька управлінських рішень та обрати оптимальне.

2. SWOT – аналіз передбачає вибір та оцінку сильних і слабких сторін, можливостей і загроз. Оцінка зазначених критеріїв щодо аналітичного забезпечення системи економічної безпеки досліджуваного ТОВ «ПРО

ТЕКНОЛОДЖІ» за допомогою побудованої SWOT - матриці дає можливість стверджувати про достатній перелік сильних сторін внутрішнього середовища, зокрема якісне інформаційне забезпечення та ІТ – інструментарій, застосування внутрішнього штучного інтелекту, ділова репутація серед міжнародних партнерів тощо. Основні загрози фінансовій безпеці підприємства пов'язані з нестабільністю політико-правової ситуації в зв'язку з війною в країні. Аналітики з питань фінансово-економічної безпеки мають прийняти управлінські рішення щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства на основі сильних сторін підприємства та можливостей зовнішнього бізнес-середовища. Ці рішення мають бути оптимальними в умовах слабких сторін підприємства та загроз зовнішнього бізнес-середовища.

3. В процесі діагностики фінансової стійкості підприємства доцільно перевіряти результати інформаційного моделювання за допомогою економіко-математичних та статистичних розрахунків. Економетричне моделювання передбачає оцінку показників за допомогою математичних формул та визначення цільової функції для розрахунку інтегрального показника, який має нормативне значення на основі результатів аналізу сукупності даних. В результаті аналізу стану фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за економетричною моделлю Спрінгейта було визначено інтегральний показник фінансової стійкості. Порівняння з індикаторами цільової функції дає змогу стверджувати про достатній рівень фінансової стійкості та спроможність досліджуваного підприємства забезпечити ефективне надання послуг при збереженні його платоспроможності.

4. Зусилля менеджерів мають бути спрямовані на створення такої системи управління фінансово-економічною безпекою, яка б могла забезпечити гарантований захист від загроз і викликів. Доцільним є розробка послідовності етапів побудови системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства на основі системного та комплексного підходу.

Якість інформаційного ресурсу як бази для проведення аналітичних процедур може бути забезпечена ефективною обліковою системою, використанням оприлюднених статистичних даних, що формують показники фінансової стійкості, залучення експертів до оцінки ризику загроз та потенційних наслідків. Аналітичний інструментарій обирається з огляду на особливості діяльності, обрану стратегію розвитку та наявні інформаційні джерела. Реалізація пропонованого алгоритму аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві дасть можливість оптимізувати управлінські рішення на основі результатів аналізу.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Фінансово-економічна безпека діяльності суб'єктів підприємництва формується під впливом чинників зовнішнього і внутрішнього середовища. Врахування позитивного впливу цих чинників та запобігання наслідкам негативного впливу належить до кола інтересів власників підприємства, завдань менеджерів підприємства, а також є важливим для працівників та контрагентів суб'єкта підприємництва. В системі сучасного менеджменту підприємства інформаційний контент відіграє важливе значення, оскільки від якості вхідної інформації залежить ефективність вихідного продукту – обґрунтовані і оптимальні управлінські рішення. Якісне інформаційне забезпечення є основою для ефективного процесу прийняття управлінських рішень в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства. Важливим є застосування аналітичного інструментарію як засобу комунікації між інформаційним ресурсом (облікові дані підприємства, офіційні статистичні дані, експертні звіти) та розробкою обґрунтованих управлінських рішень.

2. Діагностика фінансово-економічної безпеки підприємства здійснюється за допомогою аналітичного інструментарію, застосування якого передбачає розробку методичних прийомів діагностики та їх адаптацію до умов діяльності підприємства, виявлення ризиків і загроз фінансовій безпеці підприємства та оцінка їх впливу, порівняння розрахованих показників фінансової стійкості підприємства з нормативними, оцінку інтегрального показника рівня фінансово-економічної безпеки підприємства за оптимальною методикою з врахуванням критично-допустимих значень. Якісне та ефективне аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства передбачає реалізацію принципів достовірності, оперативності та своєчасності, об'єктивності та неупередженості, диференціації загроз та інноваційності, що підвищує вимоги до інформаційного ресурсу та алгоритму дій аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки.

3. Основними нормативними актами для регламентації діяльності фахівців аналітичного відділу в контексті забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства є Закони України, Міністерства фінансів України, Постанови Кабінету Міністрів України, Укази президента та інші нормативні документи з питань фінансово-економічної безпеки. На локальному рівні розробляються накази, внутрішні положення, посадові інструкції, що регламентують дії фахівців фінансового відділу та аналітичне забезпечення фінансово-економічної безпеки. Аналітичне забезпечення системи управління на підприємстві здійснюється фахівцями на основі посадової інструкції, в якій наголошено на посадових обов'язках аналітиків з питань фінансово-економічної безпеки. Окремі завдання для аналітиків також визначаються у внутрішніх розпорядчих документах.

4. Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» зареєстровано в м.Київ в 2018 році для діяльності в сфері інформатизації бізнес-процесів. ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» активно розвиває діяльність в сфері надання бухгалтерських та інформаційних послуг, а також фінансової аналітики на умовах аутсорсингу. Досліджуване підприємство дотримується вимог податкового законодавства, зокрема, є платником податку на прибуток, в реєстрі великих платників податків відсутній, має свідоцтво платника податку на додану вартість. За аналізований період вартість майна досліджуваного підприємства зменшилась на 21%. Питома вага необоротних активів в структурі майна досліджуваного підприємства коливається в межах 36,4 – 34,7%. За аналізований період сума чистого доходу від реалізації послуг підвищилась на 54,58%, проте рівень собівартості реалізованих послуг збільшився на 58,41%. Зміна показника чистого прибутку склала збільшення в 4 рази.

5. Питаннями, пов'язаними з формуванням фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ», опікуються фахівці фінансово-аналітичного відділу на чолі з керівницею. Розрахунок значення складових фінансово - економічної безпеки досліджуваного підприємства показав, що

силова і інтелектуально-технологічна складові фінансово - економічної безпеки мають нормативне значення. Корпоративно-правова безпека несуттєво відрізняється від нормативної – відхилення складає 16,7%. Потрібно акцентувати увагу на підвищенні інформаційно-комунікативній складовій та кадровій безпеці – відхилення від нормативного значення складають відповідно 33,3% та 41,2%. Фінансова безпека має суттєве відхилення від нормативного значення, тому доцільним є оптимізація управлінських рішень в контексті зміцнення фінансового стану досліджуваного підприємства.

6. Фінансова безпека характеризує спроможність підприємства покривати свої зобов'язання власними фінансовими ресурсами, що уособлюється в показниках ліквідності. В досліджуваному підприємстві проміжний коефіцієнт має тенденцію до зниження і зміна за період 2018-2022рр. склала 30%. Порівняння з нормативними показниками дає можливість стверджувати про погіршення спроможності підприємства за рахунок своїх грошових коштів погашати свої короткострокові зобов'язання. Критерієм ефективності використання фінансових ресурсів підприємства є показники його ділової активності. Дані аналізу свідчать про зниження коефіцієнта автономії на 36%. Як залучений капітал використовується кредиторська заборгованість, про що свідчить збільшення коефіцієнта концентрації залученого капіталу. коефіцієнт фінансового ризику за період 2018-2022рр. підвищився вдвічі, отже, ризик інвестування в капітал підприємства зростає.

7. Одним з інструментів інформаційного моделювання фахівці відзначають інструментально – описову модель SWOT –аналізу. Цей інструментарій передбачає побудову матрицю з чотирьох квадратів, в якій міститься узагальнення та оцінку чинників фінансово-економічної безпеки як зовнішнього, так і внутрішнього середовища у вигляді сильних та слабких сторін, а також можливостей та загроз. Саме виокремлення актуальних аспектів із сукупності всіх чинників дозволяє змоделювати декілька

управлінських рішень та обрати оптимальне. Оцінка зазначених критеріїв щодо аналітичного забезпечення системи економічної безпеки досліджуваного ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за допомогою побудованої SWOT - матриці дає можливість стверджувати про достатній перелік сильних сторін внутрішнього середовища та загроз зовнішнього бізнес-середовища. Аналітики з питань фінансово-економічної безпеки мають прийняти управлінські рішення щодо зміцнення фінансової стійкості підприємства на основі сильних сторін підприємства та можливостей зовнішнього бізнес-середовища.

8. В процесі діагностики фінансової стійкості підприємства доцільно перевіряти результати інформаційного моделювання за допомогою економіко-математичних та статистичних розрахунків. Економетричне моделювання передбачає оцінку показників за допомогою математичних формул та визначення цільової функції для розрахунку інтегрального показника, який має нормативне значення на основі результатів аналізу сукупності даних. В результаті аналізу стану фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРО ТЕКНОЛОДЖІ» за економетричною моделлю Спрінгейта було визначено інтегральний показник фінансової стійкості. Порівняння з індикаторами цільової функції дає змогу стверджувати про достатній рівень фінансової стійкості та спроможність досліджуваного підприємства забезпечити ефективне надання послуг при збереженні його платоспроможності.

9. Зусилля менеджерів мають бути спрямовані на створення такої системи управління фінансово-економічною безпекою, яка б могла забезпечити гарантований захист від загроз і викликів. Доцільним є розробка послідовності етапів побудови системи управління фінансово-економічною безпекою підприємства на основі системного та комплексного підходу. Якість інформаційного ресурсу як бази для проведення аналітичних процедур може бути забезпечена ефективною обліковою системою, використанням оприлюднених статистичних даних, що формують показники

фінансової стійкості, залучення експертів до оцінки ризику загроз та потенційних наслідків. Аналітичний інструментарій обирається з огляду на особливості діяльності, обрану стратегію розвитку та наявні інформаційні джерела. Реалізація пропонованого алгоритму аналітичного забезпечення фінансово-економічної безпеки на підприємстві дасть можливість оптимізувати управлінські рішення на основі результатів аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бірченко Н., Руденко С., Ряснянська А. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. №13. С. 191-197. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2022.13.23>
2. Вороніна В.Л., Зюкова М.М. (2018). Формування облікової політики підприємства для потреб управління. *Причорноморські економічні студії*, випуск 29, 99-102. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/29_2_2018/22.pdf
3. Гаркуша С.А. (2020). Запровадження управлінської звітності в системі управлінського обліку на підприємстві. *Інфраструктура ринку*, Випуск 39. 375-379. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/39_2020_ukr/64.pdf
4. Головай Н.М., Сисоєва І.М. (2021). Місце бухгалтерського обліку в управлінні діяльністю підприємства. *Інфраструктура ринку*, випуск 53, 167-171. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/53_2021/30.pdf
5. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
6. Губарик О., Юрченко А. Обліково-аналітичне забезпечення діагностики функціонування підприємства та удосконалення системи економічної безпеки на основі покращення фінансового стану. *Економіка та суспільство*. 2021. №32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-26>
7. Дюк А. А. Формування організаційного-економічного потенціалу стратегічного розвитку підприємств за умов трансформаційних перетворень. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Випуск 26-1. С. 139–143.

8. Єршова Н.Ю., Ткаченко М.О., Гаркуша В. О., Мірошник О. Ю., Новак-Каляєва Л.М. Економічна безпека підприємства: науково-практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2019. №2(29). С. 142–149. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/2027/2045>
9. Жук Н. Аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємств. Світ фінансів. 2022. №3(72). С. 165-175. <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1542/1550>
10. Жукевич С. М., Рожелюк В. М. Фінансова стійкість підприємства в контексті сталого розвитку України. Світ фінансів, 2018. С. 75–85.
11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 31.05.2019 № 226 зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
12. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010: Наказ Держспоживстандарту України 11.10.2010 № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10#Text>
13. Колісник О. П. (2017). Сутність облікової інформації та її нормативно-правове забезпечення. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*, вип. 1, 78- 84. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268452929.pdf>
14. Кононенко Ж., Ходаківська Л., Грибовська Ю. (2020). Економічна інформація як інструмент управління підприємством. *Modern Economics*, (19), 83–87. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/19-2020/kononenko.pdf>
15. Кононова І.В. Аналітичне забезпечення оцінювання економічної безпеки будівельного підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. Випуск 6 (33). С.127-133. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/33_2021/20.pdf

- 16.Королюк Т., Співак С. (2022). Сутність, значення та обліково-інформаційне забезпечення процесу контролінгу. *Галицький економічний вісник*, 5–6 (78–79), 58-64. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/40828/2/GEB_2022v78-79n5-6_Korolyuk_T-Essence_importance_and_accounting_58-64.pdf
- 17.Кравченко М.В., Кравченко Л.А. Теоретичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення системи фінансово-економічної безпеки в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. 2020. № 1 (19). С.378-383. URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2020/1/46.pdf>
- 18.Краєвський В. М., Титенко Л. В., Паянок Т. М., Богдан С. В., Гмиря В. П. Обліково-аналітичне забезпечення оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2021. №4(35), 87–98. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i35.221801>
- 19.Легенчук С. Ф., Городиський М. П., Майстренко Н. М. Захист бухгалтерських даних в умовах використання Інтернету речей: проблеми і перспективи діджиталізації обліку. *Облік і фінанси*. 2021. № 1 (91). С. 12–19
- 20.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
- 21.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України № 290 від 29.11.99 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>
- 22.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України № 318 від 31.12.99 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

23. Нехай В. А., Нехай В. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансово-економічною безпекою сільськогосподарських підприємств на основі стратегії Cyber Situation Awareness. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. №1(21). С. 238–247. URL: <http://pneu.stu.cn.ua/article/view/211453>
24. Омецінська І. (2016). Облікова інформація: економічна сутність та критерії якості. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*, вип. 3, 131-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2016_3_15
25. Парфентій Л. А. Управління фінансовою безпекою підприємств в умовах економічної нестабільності: монографія. Суми : Видавничо-виробниче підприємство “Мрія”, 2019. 184 с.
26. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.03.1999 р. № 291. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG4185.html
27. Податковий кодекс України: Закон України від 02. 12. 2010 р. № 2755-VI із змінами та доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html#1988
28. Подолянчук О.А. (2018). Облікова інформація та її якісні характеристики відповідно до облікових стандартів. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*, № 8, 79-90. URL: <http://efm.vsau.org/storage/articles/February2020/ybOZQMIRWBAuPz2dw ybX.pdf>
29. Пойда-Носик Н. Н., Черленяк І. І. Управління фінансовою безпекою на макро- та мікрорівнях: теоретико-методологічні засади. *Науковий вісник Ужгородського університету. Економіка*. 2021. No 1(57). URL : <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/235724>.

30. Поліщук О.М., Мельник В.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення обліково-фінансової складової системи економічної безпеки аграрних підприємств. Причорноморські економічні студії. 2022. Випуск 74. С.221-226. http://bses.in.ua/journals/2022/74_2022/35.pdf
31. Положення про Державну фіскальну службу України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 р. № 236. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>
32. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
33. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text)
34. Соловей Н. В., Гудима В. Ю. Аналіз ділової активності підприємства як основа підвищення ефективності його діяльності. Молодий вчений. 2019. № 1 (65). С. 247–249.
35. Сугак Т. Особливості інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової складової системи економічної безпеки підприємств в умовах Covid-19. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. №2 (62). С. 144–149. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-62-144-149>
36. Феофанова І. В., Феофанов Л. К. Фінансова гнучкість як фактор фінансової безпеки. *БІЗНЕС-ІНФОРМ*. 2017. № 9. С. 228–232.
37. Хіміч І.В. Нормативне регулювання процесу формування облікової інформації для потреб управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 11-12 травня 2023 р. – Дніпро: факультет обліку і фінансів, 2023. С.214-216.
38. Хіміч І.В. Шляхи удосконалення використання облікової інформації в системі сучасного менеджменту підприємства. Обліково-фінансове,

- інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 26-27 жовтня 2023 р. : Дніпро : ДДАЕУ, 2023. С.111 – 113.
- 39.Царук В. Ю. (2018). Проблеми розвитку обліку в системі корпоративного управління. *Бізнесінформ*, № 11, 369-374. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2018-11_0-pages-369_374.pdf
- 40.Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
- 41.Чернецька О.В., Хіміч І.В., Недокус А.В. Інформаційний контент як чинник формування економічної безпеки суб'єкта підприємництва. Науковий вісник міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології. 2023. №4 (2). URL: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2023-2-4>
- 42.Цюцюпа С. В. Теоретичні аспекти формування економічної безпеки підприємства задля забезпечення його конкурентоспроможності. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2019. №3 (55). С. 216–224. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-55-216-224>
- 43.Чепка В. В., Матяш О. К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск № 12. С. 649–655.
- 44.Шевчук К. В. (2016). Роль управлінської звітності в обліково-інформаційній системі підприємства та особливості її формування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, Випуск 6, частина 3. 137-140. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_3_2016ua/35.pdf
- 45.Шишкова Н. Л. (2016). Засоби підвищення керованості безпекою облікової інформації. *Економічний вісник*, №3, 119-127. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2016/3/EV20163_119-127.pdf

46. Штангрет А.М., Стеців Л.П. (2017). Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства: методичні засади. *Економіка і суспільство*, Випуск № 9, 722-726. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/123.pdf
47. Штангрет А.М., Стеців Л.П., Шляхетко В.В. (2017). Процес формування підсистеми обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, Випуск 3 (08) 204-210. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/SHtangret-A.-M.-Stetsiv-L.-P.-SHlyahetko-V.-V..pdf>
48. Штуфт П., Артюх О. (2021). Внутрішньогосподарська звітність як інструмент для прийняття управлінських рішень. *Економіка та суспільство*, Випуск № 26. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/395/382/>
49. Юдіна М. І. (2019). Значення обліку в підвищенні ефективності фінансово-господарської діяльності вітчизняних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*, випуск 28, частина 2, 169-172. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/28_2_2019ua/34.pdf
50. Яремко І. (2022). Обліково-аналітичне забезпечення як інструментарій управління економічним розвитком підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (6). URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-6-09-02/2022-6-09-02>
51. Varnalii, Z., & Mehed, A. Financial security of business subjects in the conditions of the digital economy. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2022. 4(45), 267–275. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3813>.

52.Zachosova N., Kutsenko D., Koval O. Strategy and mechanism of management of financial and economic security of enterprises in the conditions of war, industry 4.0 and the world of BANI. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. No 4(45). P. 223–233. URL : <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.45.2022.3819>.